Published and distributed under permit (No. 261), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

Рік заложення 1893
„СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень:
вівторок, четвер і суботу
видае
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба висилати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
THE UKRAINIAN NEWSPAPER
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by UKRAINIAN NAT'L ASSOCIATION
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.
The best advertising medium.
Rates furnished on application.

ОКРЕМЕ ЧИСЛО 4 ЦЕНТИ — Урядовий орган Українського Народного Союза — "SVOBODA" — Official organ of Ukrainian National Association. — SINGLE COPY 4 CENTS

РІК XXVIII. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., СУБОТА, 21-го ЛЮТОГО 1920. ЧИСЛО 23. VOL. XXVIII. JERSEY CITY, N. J., SATURDAY, FEBRUARY 21, 1920. No. 23.

УКРАЇНСЬКІ ВІСТИ.

САВЄТСЬКА СИЛА НАТРАФЛЯЄ НА КРІПКУ ОБОРОНУ.

Українці і Румуни лаґодять оруже проти 180.000 большевиків, розсіяних здовж довгої лінії.

(Пише **А. Р. Декер**, кореспондент часописий „Ню Йорк Ґлоб" і „Шікаґо Дейли Нюс").

ВІДЕНЬ, 17. лютого (телеграма спізнена). — По завзятім бою з большевиками, наступаючими з околиць Херсону, Українці відступили на північний захід в напрямі Одеси, здовж лінії, яка веде до Роздільної. Червоні мусять тепер бути в контакті з Румунами, які мають сім дивізий, заключаючих 84.000 жовнірів, котрі є розкинені здовж Дністра, з трома дивізіями резервовими. Инші дивізії стягаються з угорського фронту, здовж ріки Тиси. Старші румунські полки є добрі, але в нових, як кажуть, дисципліна є дуже слаба.

Наступ большевиків, як догадуються, буде звернений в околиці горішного Дністра, де українські селяни на полудневий схід від Львова правдоподібно повстануть, як се зробили українські повстанці проти Денікіна, і провадити-муть підїздову війну здовж комунікаційних шляхів. З України надійшли вісти, що повстанці в Чернигівщині, на північ від Києва, вже зорґанізували 56 сіл проти большевиків. Сі відділи мають карабіни і машинові кріси. Инші повстанці під проводом отамана Осаула держать в своїх руках лінію з Могилева до Ямполя.

Большевицька сила на північнім фронті, включно з Мурманським і Балтийським побережем, числить 62.000 жовнірів. На західнім фронті, під командою ґенерала Зносєва, є 180.000 мужа, і тут належить сема, пятнайцята, шіснайцята і дванайцята армія. На полудневім фронті, під начальством ґенерала Парського, 146.000 людий, від північи до полудня включно; одинайцята, десята, девята, осьма і тринайцята армії, всі між Дніпром і Каспійським морем. На всіх фронтах большевики мають 400.000 карабінів, 17.000 шабель (кінноти), 13.000 машинових крісів і 2.000 гармат. Червоні заняли таку величезну територію, що многі їх війска погубилися в окупованих зелізничих осередках, особливо на Україні, де населенне є проти них вороже, а селяни ховають перед ними поживу.

Хоч червоні побили царські армії, то їм буде потрібно великих резерв, аби їх кинути проти своїх західних ворогів. Поляки зорґанізували армію з около 350.000 мужа, з 100.000 резерви. Меньше ніж 100.000 стоїть на фронті проти большевиків, а решта є на фронті проти Латишів, Німців, Чехів і Українців. Під начальством ґенерала Галера польська армія від Двинска до Дністра є поділена на три групи, під командою ґен. Шептицкого, ґен. Лістовского і ґен. Івашкевича. Українці кажуть, що червоні знайдуть свій ґріб на Україні і що е надія, що з весною їх република буде вже вільна від наїзників.

ПРО УКРАЇНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО.

Українські соціял-демократи осуджують большевиків.

Варшавський „Роботнік" помістив отсе письмо від Осипа Безпалка, міністра праці в правительстві української републики, яке він вислав також до часописи „L'Humanite" в Парижи:

В числі 5734 „L'Humanite" був поміщений лист проф. Грушевського, в якім він стверджує співучасть у творенню большевицького правительства в Киеві членів українського кабінету і членів української соціял-демократичної партії.

Маю честь закомунікувати в імени президента ради міністрів Мазепи і в імени центрального комітету української соціял-демократичної партії, що наведені в повисшім листі факти не відповідають дійсности і ніколи не мали місця.

Український нарід в протягу двох літ знаходиться в стані тяжкої боротьби з російськими большевиками, котрі доси виказали на території України саму лише заборчість і захланність, але не політику соціялістичну. Нема на Україні місця, на якім не зістала би пролита кров у тій боротьбі. Український нарід ясно і рішучо зазначив перед цілим світом, що большевизм є для нього чужий і ворожий.

З неменьшою завзятостю боровся і бореться український нарід проти реакції на Сході Европи. Він вигнав з України Німців, Скоропадського і Денікіна. В тімсамім напрямі проявилася також недвозначна воля українського народу, котрий не дасть себе повести ані фанатиками лівими, ані авантурниками правими. Він не хоче бути ані частиною кільчастого дроту большевиків проти европейської буржуазії, ані частиною кільчастого драту сеї буржуазії проти большевиків. Він стремить до независимого істновання, опертого на засадах демократичних, до самостійного життя, яке розвивалобся надальше, оперте на тих суспільних і політичних здобутках, які принесла російська революція.

Незалежна й демократична Україна забезпечить мир і дальший розвій країні та всім народам, входячим в склад української републики, а рівночансо буде заборолом мира на Сході Европи та забезпекою перед поворотом реакції.

Руководячись повисшими зглядами, означила свої політичні методи і спосіб поступовання українська соціяльна демократія, яко виразниця волі українського пролетаріяту, біля котрого стоїть кількадесять міліонів селянства. Ми не стали і не станемо по стороні большевизму поти, поки Україна є країною цілковитого упадку господарського, старшного вилюднення і великих нещасть.

Одиноким нашим бажанием є, щоби пп. Троцький і Клемансо не шукали добичи для своїх народів чи для своїх кляс на трупі українського люду.

Ми є певні, що більше прислужимося справі соціялізму, ніж ті, котрі ширять на Україні щораз більшу анархію і мостять шлях для реакції на Сході.

Бажаючи французським соціялістам як найбільшого поводження у їх визвольній боротьбі, ми просимо о їхню поміч для розвязки справ Сходу Европи на засадах самоозначення народів і невтручування до їх справ внутрішних.

Осип Безпалко, міністер праці правительства Української Републики.

Варшава, 14. січня 1920.

Італія признає самостійність України.

Представники України, Литви, Латвії, Грузії і Азербайджану в Парижи вислали до президента італійського парляменту Орлянда телеграму, в якій дякують за те, що італійський парлямент перший в Европі визнав державну самостійність тих держав.

Петлюра хорий.

ЛЬВІВ, 15. лютого. — З Варшави доносять до „Впереду": Отаман Петлюра є хорий і не опускає свого мешкання. Як лише стан здоровля на се позволить, Петлюра виде на Україну з тими членами правительства, котрі пробувають у Варшаві.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

ВІЛСОНОВА БОРОТЬБА ПРОТИ ТАЙНОЇ ДИПЛЬОМАТІЇ.

Президент готов вицофати мировий договір з сенату.

ВАШІНҐТОН, 19. лютого. — Президент не має на думці вицофати з сенату версальський договір, котрий містить в собі Лігу Держав, коли до сього не змусять його правительства Франції і Англії, котрі послугуються тайною дипльоматією у полагоджуванню всяких спірних справ Европи. Яснійше сказавши, Вілсон не шукає нагоди спасти себе від приняття додатків до мирового договору. Президент уважає, що він мусить піддатись бажанню більшости сенату.

Президент став тепер на становищи, що ратифікованне мирового договору не залежить від нього; ратифікованне є залежне від сенату і від союзних держав. Справді для політики президента булоб далеко ліпше, колиби сенат ратифікував договір, бо тоді скріпилобся становище президента в Европі. Знова щодо союзних держав, то Вілсон став на становищи, що коли вони не заперестануть провадити дальше тайну дипльоматію, він безуслівно вицофає договір з сенату.

В справі Фюме Вілсон став по стороні Югославії. Становище Вілсона попирає Франція, якій залежить на тім, аби Італію оскільки можна ослабити на східнім побережу Адріятику і не допустити до опанования Італією Балкану. Одинока Британія попирає політику Італії, бо Італія попирає політику Британії супроти Росії. Однак становище Ллойда Джорджа є захитане в самій Англії, де він має проти себе сильну опозицію ліберальної партії.

Литва хоче продавати тут свої бонди.

ВАШІНҐТОН, 20. лютого. Йдучи слідом правительство Франції, Італії і Бельґії, які одержали дозвіл на спродаванне своїх внутрішніх позичок для своїх людий у Злучених Держав, литовське правительство віднеслось до міністерства фінансів з просьбою дати йому дозвіл на розпродажу правительственних бондів Литви серед литовських переселенців в Америці.

Ґілквит про американських соціялістів.

ОЛБАНИ, Ню Йорк, 18. лютого. — Соціяліст Моріс Ґілквит ставав нині яко свідок на розправі проти пятьох усунених в сойму соціялістичних послів. Ґілквит рішучо заперечував, що американські соціялісти є большевицького покрою і заперечував, що вони хочуть приняти савєтську форму правительства для Злучених Держав. „Соціялісти Америки не є большевиками; ми є вдійсности соціял-демократи типу Маркса" — говорив Ґілквит.

„Твердити, що ми хочемо впровадили в Злучених Держав савєтську форму правительства, не можна. Рільник у Злучених Державах не можуть рівнятись з селянами Росії, ані промислову Америку не можна рівнати з промислом Росії.

„Однак ми симпатизуємо з Росією. Се не значить, що ми похваляємо всьо, що зробило в Росії савєтське правительство. Воно робило й робить помилки, і то страшні. Але вибираючи між реакцією і савєтами, ми стаємо по стороні останніх. Росією править рада комісарів, вибираних всеросійським савєтом. Воно є правда, як се тут оскаржують, що вони не є вибирані народом; зате їх вибирають представники широких мас народу.

„Теперішне правительство Росії можна справедливо назвати „ограниченою демократією", бо 95% населення є зарепрезентовані в радах, 5% не має своїх представників".

ЧОРНІ ХМАРИ НАД ЧУЖОМОВНОЮ ПРЕСОЮ У ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

Заборона преси в Орегон; драстичний проект сенатора Кінґа.

ДЖЕРЗИ СІТИ, 20. лютого. — Ідея покійного Теодора Розевелта, щоби насильно американізувати чужинців, починає находити податне поле. Розевелт і його прихильники домагались заборонити чужомовну пресу і уживанне чужої мови. І ось нині вже можна занотувати кілька фактів з боротьби проти чужинецьких мов.

Сойм стейту Орегон ухвалив і ґубернатор підписав закон, який зборонює неанглійським ґазетам і взагалі літературі на чужій мові вступ до стейту. В стейті Орегон заборонено тим законом видавати, продавати або читати ґазети або книжки у всіх мовах крім англійської. Також не вільно до того стейту посилати заборонену літературу. Виновників будеться карати арештом не більше як шість місяців і гривною не більше 500 долярів. Щоб сей закон не виглядав аж надто диким, законодавці надмінили, що чужомовні ґазети вільно видавати і посилати до стейту Орегон лише тоді, коли ті ґазети замістять рівночасно в англійській мові точний переклад поміщеного матеріялу такимсамим друком, як матеріял в чужій мові.

Знова сенатор Кінґ, демократ з Юти, вніс проект в парляменті, аби чужомовній пресі відобрати почтові привілеї; то значить, аби чужомовні ґазети заборонено пересилати почтою. Доси чужомовна преса тішилась у Злучених Державах подібними почтовими привілеями, що й преса друкована в мові англійській. За пересилку фунта друкованих ґазет почта побирала один цент або дещо більше, а коли ґазета не мала того привілею, то треба було оплачувати одного цента або більше за кожду ґазету, залежно від ваги. Зноваж новий проєкт сенатора Кінґа ставить чужомовну пресу в безвихідне положенне, бо відбирає їй право послугуватись почтою. Годі сподіватись, аби парлямент, знаючи, яку користь приносила чужомовна преса державі підчас війни, приняв сей законопроект до відома.

Вже давнійше ґубернатор Шимон Бамберґер, з Юти, домагався на редакційній сторінці нюйорського „Таймс-а", щоби ухвалити закон, який змушувавби чужомовні ґазети друкувати 20% своїх відомостий в мові англійській, в другім році оперування закона знова 20% і так дальше, аж до пять літ. По упливі пятьох літ від приняття закона всі чужомовні ґазети друкувалибся англійщиною.

Насильна американізація шириться досить скоро. Вже кілька стейтів заборонили в себе науку чужих мов у парохіяльних школах. В нюйорськім стейті внесено сими днями проект, аби зі всіх шкіл усунути ріжні мови, крім англійської, грецької, латинської, французької і еспанської, уважаючи англійську мову розговірною, грецьку і латинську як потрібні для висшої науки, а французьку і еспанську як конечні для торговлі. У Вісконзин внесено проект заборонити всі чужі мови в школах, а в Небрасці такий закон вже оперує.

Знова федеральний сенат приняв недавно проект, аби кождий мешканець Злучених Держав в віці від 16 до 20 літ, коли не вміє читати, писати і говорити в англійській мові, ходив примусово на вечірні курси бодай 200 годин річно, так довго, аж доки від того не звільнять його власти. А в стейті Ню Гемпшир оперує закон, який не лише забороняє чужі мови в школах, але також, подібно як ухвала федерального сенату, наказує всім мешканцям стейту в тіці 16—21 літ, коли не вміють читати, писати й говорити англійською мовою, ходити на денні або вечірні курси. Від 1-го падолиста 1919 в тім стейті заборонено приняти до праці чоловіка, що не вміє англійської мови, хиба викажеться, що ходить до школи.

Демократи поділились на сухих і мокрих.

ВАШІНҐТОН, 17. лютого. — З усіх сторін держави напливають звідомлення, що в демократичних рядах приходить до розколу на галузь мокру і суху. Мокрі, що є великими ворогами прогібіції, ведуть сильну кампанію за тим, аби в президенти поставити кандидата, що є ворогом прогібіції. Найострійше проти прогібіції виступають полудневі стейти, де ся справа починає бути важнійшою ніж всякі инші.

Доси є три можливі кандидати на мокрого президента Злучених Держав: ґубернатор Едвард І. Едвардс, з Ню Джерзи; сенатор Оскар Ундервуд, з Алабами; і ґубернатор Какс, з Огайо. Перший з них є радикальним антипрогібіціоністом, а два прочі уміркованими. Ріжні письма від представників демократичних партій по місцях говорять, що нарід скорше підопре уміркованих, бо нарід не хоче такого стану пиянства, який був донедавна.

Платня робітника на фармі.

ВАШІНҐТОН, 19. лютого. — В останнім році фармери платили найвисшу ціну робітникам. В цілій державі платня робітника виносила пересічно 40 долярів і вікт, а 56 долярів без вікту, на місяць. Західні стейти платили далеко висшу ціну, бо з віктом 63 доляри на місяць, а без вікту 87 долярів. В центральних стейтах робітник денний брав за працю 4.50 денно.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

ПОЛЬЩА НЕ ВИДЕРЖИТЬ ДО РОКУ.

Їй грозить фінансова руїна.

ПАРИЖ, 18. лютого. — Дредерик Палмер, американський письменник і воєнний кореспондент, повернув щойно з Варшави і впевняє, що Польща находиться в дуже прикрім положенню.

Заграничні обсерватори в Польщі впевняють, що Польща не видержить навіть до року, а то й дивуються, як вона могла спастися доси. Причиною того є прикра фінансова ситуація. Польська марка впала так низко, що навіть не виплачується друкувати її. Найбільше на тім терплять люди, що повертають з Америки. Приїхавши, вони міняють доляри на марки, а за тиждень стрічаються з фактом, що та марка не вартає вже й половини того, що вартала тиждень тому. Взагалі за польські гроші не можна нічого купити навіть в самій Польщі.

У Данцигу є повно ріжних товарів з заграниці. Однак до Польщі їх тяжко стягнути, бо лише один тяґаровий поїзд курсує між Данцигом і Варшавою, підчас коли рік тому курсувало пять. Робітників в Польщі є досить, але не мають що робити. Польський робітник згодивбися працювати за кілька центів денно, щоби лише хто дав йому роботу. В такім положенню Польща не зможе довго видержати.

Страшний тиф в Польщі.

БЕРЛІН, 17. лютого. — Майже 250.000 осіб — мущин, женщин і дітий, є нині хорі на тиф в Польщі, котра находиться в обіймах найстрашнійшої в історії Европи епідемії, заявляє майор Вілліс Бейкер з Ню Йорку, член медичньої місії до Польщі. Край находиться в такім положенню, що лише скорий мир і звільнение війска до ратункової акції може спасти його.

Смертність є страшна, а нема навіть половини шпиталів, аби заопікуватись хорими і вмираючими. Не можна дістати мила, а се є одною з головних причин поширення епідемії. В однім шпитали, де було 200 ліжок, приміщено 800 хорих. Пацієнти лежать на підлозі, накриті німецькими паперовими коцами.

Дешанель президентом Франції.

ПАРИЖ, 18. лютого. — Павло Дешанель заступив нині місце Реймонда Поанкаре яко десятий президент Французької Републики. Премієр Мілєран предложив новому президентови резиґнацію цілого кабінету, однак Дешанель резиґнації не приняв і поручив усім міністрам задержати свої становища.

"SVOBODA" (LIBERTY)
The Ukrainian newspaper published three times a week: Tuesday, Thursday, and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ESTABLISHED 1893.

VLADIMIR B. LOTOTSKY, Editor-in-Chief.
ANDREW SAWKA, Business manager.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION:		ПЕРЕДПЛАТА:	
United States:		**в Злучених Державах:**	
1 year	$3.75	на рік	$3.75
6 months	$2.00	на пів року	$2.00
3 months	$1.25	на 3 місяці	$1.25
To Jersey City and to foreign countries:		**В місті Jersey City і за границю:**	
1 year	$5.00	на рік	$5.00
6 months	$2.50	на пів року	$2.50
3 months	$1.50	на 3 місяці	$1.50
Single copy 4 cents.		Поодиноке число 4 центи.	

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: SVOBODA, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Телефон Адміністрації і Редакції — 498 Montgomery.

Телефон Гол. канцелярії Укр. Народного Союза — 1838 Montgomery.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу "Svoboda".
При висиланню замовлення належить долучити моні-ордер або чек.

За всі оголошення поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає.

ЗБИРАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ ВІД ПОЛЬСЬКОГО ЗЛОЧИННОГО НАЇЗДУ!

ПЕРШІ ЗБОРИ ДЛЯ ОСНОВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО БАНКУ В АМЕРИЦІ.

ПРОТОКОЛ ЗАСІДАННЯ ПЕРШИХ ЗБОРІВ ДЛЯ ОСНОВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО БАНКУ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

Згідно із зазивом „Банкового Комітету" відбулися у вівторок, 10-го лютого 1920 в салі Українського Народнього Дому в Ню Йорку **збори українських громадян** в ціли нарад над заложенням українського банку в Злучених Державах Америки.

На зборах явило ся 31 делеґатів, а то: д. Дм. Капітула з МекАду, Па., др. С. Демидчук з Філаделфії, Па., д. С. Ядловський з Джерзи Сіти, Н. Дж., о. Н. Підгорецький з Ню Йорку, Н. Й., д. К. Кирчів з Джерзи Сіти, Н. Дж., о. Л. Левицький з Пасейк, Н. Дж., д. В. Матолич з Френкфорд, Па., д. А. Савка з Джерзи Сіти, Н. Дж., д. Н. Росолович з Філаделфії, Па., д. М. Бабій з Ню Йорку, Н. Й., д. Гр. Журав з Дербі, Конн., д. Дм. Андрейко з Ню Йорку, Н. Й., о. Яр. Скроцький з Ст. Клейр, Па., д. І. Боросевич з Філаделфії, Па., д. В. Кузьма з Честер, Па., д. В. Ф. Ваґнер з Джерзи Сіти, Н. Дж., д. Т. Грицей з Філаделфії, Па., д. Ю. Хиляк з Олифант, Па., о. О. Павляк з Йонкерс, Н. Й., о. В. Маньовський з Елізабет, Н. Дж., д. Ю. Гуменюк з Пасейк, Н. Дж., о. В. Лотович з Бруклина, Н. Й., о. С. Склепкович з Нюарку, Н. Дж., о. Дм. Хомяк з Скрентон, Па., д. Андрій Скробала з Йонкерс, Н. Й., о. Ф. Тарнавський з Клівленд, О., д. Й. Ялечко з Нюарку, Н. Дж., д. І. Добрянський з Ню Йорку, Н. Й., д. І. Париляк з Джемейка, Н. Й., д. Й. Косовий з Ню Йорку, Н. Й., і о. Кузьмак з Канади.

По відкриттю зборів членом „Банкового Комітету" д. С. Ядловським о годині 10.30 рано, вибрано до президії зборів д. Дм. Капітулу, предсідателем, о. В. Лотовича, містопредсідателем і д. Дм. Андрейка, секретарем.

Референт справи **д. С. Ядловський представив** коротко ті причини, ізза яких **скликано банкові збори**; дальше перейшов кількома реченнями розвиток українського бизнесу в Америці і вказав, що льоґічним наслідком наших дотеперішних бизнесових змагань було би заложенне українського банку, яко економічного осередка українського бизнесового життя. До приспішення заложення такої інституції приневолюють нас також будучі торговельні зносини з Україною, в чім американські Українці мусять бути заінтересовані.

Щоби не тратити богато часу, д. С. Ядловський радить наперед вислухати реферату фахового економіста, Американця д. Кійсбі, якому предсідатель зборів уділив сейчас голосу.

Д. Кійсбі вказав перше на значінне і користи банкової інституції між українськими імігрантами в Америці, а дальше пояснив правні вимоги, потрібні до зачартерования банку після законів стейту Ню Йорк, а й подав технічні способи, як дотичні справи можна перевести в життє.

По скінченню реферату банкового експерта, поодинокі члени зборів ставили йому ріжні запити, на які він відповідав і неясні справи пояснював.

Над справами, порушеними д. Ядловським і д. Кійсбі, розвинула ся відтак основна дискусія в слідуючім порядку:

I. Потреба і рід банку.

По обширнім обговоренню справи, принято одноголосно внесенне д. С. Ядловського, підперте о. В. Лотовичем, щоби в Злучених Державах Америки заложити українську інституцію, банково-кредитову.

II. Назва банку.

Широку дискусію над сею точкою замкнено на внесенне о. О. Павляка.

З трох проєктів щодо назви банку принято більшостю голосів внесенне д. Н. Росоловича, підперте о. Левицьким, щоби назва банку була Ukrainian Bank and Trust Company of America. (Українська Банкова і Кредитова Компанія в Америці).

III. Місце банку.

По замкненню обширної дискусії принято одноголосно внесенне д. С. Ядловського, підперте д. Гр. Журавом: Осідком українського банку має бути Ню Йорк, а закладовий капітал сього банку має бути в висоті $500.000, які мається зібрати до 4-ох місяців.

На внесенне о. Павляка наради перервано ізза обідної пори о годині 2.30, а дальші наради назначено на годину 4-ту.

Пополудневі наради розпочалися точно о 4-тій години.

Секретар зборів д. Дм. Андрейко відчитав протокол з ранішного засідання, який на внесенне д. С. Ядловського принято без зміни одноголосно.

Тепер прийшла під дискусію:

IV. Справа уділів (шерів).

По обширній і вичерпуючій дискусії принято одноголосно внесенне д. С. Ядловського, що вартість поодинокого уділу має виносити $100.

Дальше принято одноголосно внесенне д. Гр. Журава, підперте д. Грицеєм, щоби закладовий капітал ($500.000) українського банку складався з 2.500 звичайних уділів (камон стак) і 2.500 привілейованих уділів (пріферд стак).

Колиб український загал в Америці купував лиш звичайні уділи (камон стак), тоді упривілейованих уділів (пріферд стак) зовсім не буде потрібно.

Належитість за уділи мається платити готівкою згори, а гроші належить складати (депозитувати) до назначеного американського банку, поки не назбирається потрібний капітал на отворенне інституції. Для вигоди загалу можна приймати 25% вартости за уділ, а решту має заплатити дотичний уділовець після умовленого реченця.

Уділів можна продавати поодиноким уділовцям, кілько хто схоче купити.

Відтак переведено субскрипцію на уділи серед присутних. Підписалися як слідує:

Др. С. Демидчук	на	1	уділ	(common stock)		за $	100
д. В. Кузьма	„	1	„	„	„	„	100
о. В. Лотович	„	5	„	„	„	„	500
д. Т. Грицей	„	2	„	„	„	„	200
д. А. Савка	„	2	„	„	„	„	200
о. Л. Левицький	„	5	„	„	„	„	500
о. М. Підгорецький	„	4	„	„	„	„	400
д. Дм. Капітула	„	10	„	„	„	„	1.000
д. Н. Росолович	„	10	„	„	„	„	1.000
о. Дм. Хомяк	„	5	„	„	„	„	500
д. С. Ядловський	„	10	„	„	„	„	1.000
д. А. Скробала	„	2	„	„	„	„	200
д. К. Кирчів	„	2	„	„	„	„	200
о. Ф. Тарнавський	„	2	„	„	„	„	200
д. В. Матолич	„	2	„	„	„	„	200
д. І. Борисевич	„	1	„	„	„	„	100
д. Г. Гуменюк	„	1	„	„	„	„	100
д. Й. Ялечко	„	2	„	„	„	„	200
д. Дм. Андрейко	„	2	„	„	„	„	200
д. Й. Добрянський	„	1	„	„	„	„	100
д. М. Бабій	„	1	„	„	„	„	100
д. Гр. Журав	„	2	„	„	„	„	200
д. Ю. Хиляк	„	2	„	„	„	„	200
д. І. Париляк	„	2	„	„	„	„	200
о. С. Склепкович	„	2	„	„	„	„	200
о. Я. Скроцький	„	2	„	„	„	„	200
о. В. Маньовський	„	10	„	„	„	„	1.000

Разом субскрибовано на суму $9.100.

По переведенню субскрипції на уділи прийшла під дискусію:

Справа чартеру і Тимчасової Управи.

По широкій дискусії, замкненій на внесенне др. С. Демидчука, дав д. С. Ядловський внесенне, яке Н. Росолович підпер, щоби вибрати підготовляючий комітет з 15 членів, який занявся би всіми справами, потрібними до переведення в життє українського банку. Се внесенне принято одноголосно.

О. Д. Хомяк вніс, щоби вибори Комітету перевести явно, через аклямацію, що одноголосно принято.

Д. С. Ядловський подав лісту кандидатів до Комітету, яку підпер д. Т. Грицей. Лісту принято одноголосно. В склад підготовляючого „Комітету для заложення Українського Банку" увійшли:

Дмитро Андрейко, Ню Йорк Сити.
Іван Боросевич, Філаделфія, Па.
Теодор Грицей, Філаделфія, Па.
Григорій Журав, Дербі, Конн.
Дмитро Капітула, МекАду, Па.
Кость Кирчів, Джерзи Сіти, Н. Дж.
Василь Кузьма, Честер, Па.
о. Лев Левицький, Пасейк, Н. Дж.
Іван Париляк, Джемейка, Л. Ай., Н. Й.
Микола Росолович, Філаделфія, Найставн, Па.
Андрій Савка, Джерзи Сіти, Н. Дж.
Андрій Скробала, Йонкерс, Н. Й.
о. Филимон Тарнавський, Клівленд, О.
Юрій Хиляк, Олифант, Па.
Семен Ядловський, Джерзи Сіти, Н. Дж.

По виборі Комітету підносили учасники конечність економічних рефератів в нашій пресі. Головно звертали увагу на те, що під теперішню пору закладається богато приватних, чужинецьких фінансових інституцій, котрі кидаються збирати уділи між нашим народом.

Не входячи в саму діяльність та господарку таких інституцій, треба звернути увагу нашого народу на те, щоб вони здержалися від купования уділів в приватних чужинецьких компаніях, та в компаніях, що підшиваються під українське імя, а зберігали гроші на здвигненне своїх економічних інституцій, передівсім же Українського Банку. Може статися іменно таке, що українські гроші підуть в чужинецькі руки, а до заложення Українського Банку треба би брати чужі капітали, а се наражувало би наш банк на те, що не Українці мали би в нім голос.

На тім збори закінчилися о год. 9. вечером.

Дмитро Капітула, предсідатель,
Дмитро Андрейко, секретар.

Сейчас потім відбулося:

Перше засіданне „Комітету для заложення Українського Банку".

ПРОТОКОЛ

з першого засідання „Комітету для заложення Українського Банку", яке відбулося 10-го лютого 1920 в салі Українського Народнього Дому в Ню Йорку.

Присутні на засіданню всі 15 членів Комітету.

Комітет уконституувався в сей спосіб, що вибрано Екзекутиву, в склад якої входять: Юрій Хиляк, яко предсідатель; Семен Ядловський, заступник предсідателя; Микола Росолович, касієр; Дмитро Андрейко, секретар.

На тім засіданню обговорено плян сейчасової праці, як: підготовленнє чартеру, підготовку субскрипції і инші технічні діла, а виконанне тих всіх справ поручено Екзекутиві.

Засіданне скінчилося о год. 11 в ночи.

Юрій Хиляк, предсідатель;
Дмитро Андрейко, секретар.

ДР. ЕВГЕН ЛЕВИЦЬКИЙ ПРО ТЕПЕРІШНЮ УКРАЇНСЬКУ ПОЛІТИКУ В ЕВРОПІ.

По голосі **д. Семена Вітика,** котрий критикував немилосерно **д-ра Евгена Петрушевича,** диктатора Галицької України, подали ми були в попередньому числі „Свободи" голос **д-ра Осипа Назарука,** який кинув світло на доволі неясну старокраєву українську політику.

Тепер же подаємо ще голос **д-ра Евгена Левицького,** бувшого посла до віденського парляменту із Станиславівщини, одного з найспосібнійших українських політиків, котрий був торік весною назначений Директорією У. Н. Республіки головою української місії у Вашінгтоні.

Радимо уважно прочитати гадки д-ра Евгена Левицького, і глядіти, в чому є лихо в українській політиці, і де є правда, а де неправда.

Розуміється, погляди політичні д-ра Евгена Левицького не подаємо як погляди нашої часописі але як його власні.

Наша газета все стояла і все буде стояти за одною тільки політикою, що Україна мусить бути зєдинена; що мусить бути самостійною державою, правленою народом; та, що всякі союзи чи порозуміння українського народу можуть бути **тільки з народами,** а не з якиминебудь ґенералами чи партіями, і вкінци, що ті союзи або спілки не можуть вязати України у якунебудь політичну зависимість.

Щодо зберігання армії, про яке др. Евген Левицький пише при кінци своєї статті, зазначимо, що армію дійсно слід зберігати, але не слід її вічно вижидати. Гадаємо, що Галицька Армія дуже богато стратила через політику вижидання на Поділю. Колиб вона була заняла територію аж по Дніпро, вона сама була-б сьогодня сильнійша і справа У. Н. Республіки стояла би красше, а певно, що і її частина не була би попала в польську неволю, де загибає з голоду і недуг.

Стаття д-ра Евгена Левицького, яку передруковуємо з віденського тижневика „Український Прапор" (ч. 4, з 16. січня с. р.), звучить:

НАША ОРІЄНТАЦІЯ.

Після того як український воєнний фронт упав а галицька армія перейшла під начальну команду Денікіна, наша публична опінія не може вспокоїтись. Галицькій армії закидають, що вона зрадила українську державну самостійність та станула на становищі единої, неділимої Росії. З галицького боку замічують, що наша програма остає все незмінною: **що ми все ішли і будемо йти за програмою сполуки всіх українських земель в однім державнім независимім орґанізмі.** Так говориться між політиками. Щодо широкого громадянства, то воно, слухаючи отсих вигуків своїх великих та малих політиків, є по правді цілком здезорієнтоване і не знає, чи у нас вже дійсно доконався зворот в напрямі общеруської орієнтації, а як що так, **то на яку нам ногу стати: чи змагати справді до російської федерації, чи оглядатись може за союзниками в иншім напрямі.** І тут вже нема кінця критикам та порадам: **Одні хочуть помирення з Польщею, другі з большевиками...**

Отся неясність та незорієнтованість в наших основних змаганнях в теперішнім моменті є для нашої народної справи видимо дуже **шкідлива.** Пора тому застановитись над питанием про нашу так звану орієнтацію, безпристрасно та обєктивно.

Найбільше причиняються до загальної дезорієнтації та блуканини факт, що перехід нашої армії вяже наше громадянство з політикою; ставить одно і друге у відношенне наслідку до причини. Коли наша армія — розумує наше громадянство (очевидно під впливом преси), — перейшла під начальну команду Денікіна, то знак тому, що вона була зорінтована в напрямі сполуки з Росією. Натомісць ніхто не питається, як справа мається в дійсности, а іменно, якими мотивами руководилась **сама та армія,** що довершила переходу, та які сей факт може мати політичні наслідки на будуче.

Передівсім, щодо переходу галицької армії під начальну команду Денікіна, то се рішучо неправда, начеб сей перехід доконався під впливом якоїсь нової політичної орієнтації. Пишучий отсі стрічки був учасником, разом з президентом д-ром Петрушевичем та головним отаманом Петлюрою, наради, яка відбулась зі старшиною галицької армії у Винниці на якийсь час перед її переходом і може по всій совісти ствердити, що про якісь нові політичні змагання, які мали впливати на рішенне проводу армії, тоді не було й бесіди. Бо так не відповідає по „общеруськи" зорінтована військова старшина, як вона справді казала начальному отаманови: **„Ми хочемо і будемо боронити український фронт до загину, але дайте війску в найблизших днях се, чого воно конче до свого удержання потребує. Але як що се до кількох днів не станеться, то катастрофа не дасться оминути!"** І хоч нам, як Українцям, прикро признатись, то однак мусимо згідно з правдою ствердити, **що вся армія, не тільки галицька, пішла на боки та розбіглась тільки тому, що наша українська держава перестала вже передтим автоматично істнувати.** А коли держава не має ні гроша, ні хоч сяк-так функціонуючого державного апарату, то про удержанне армії не може бути бесіди. Тому то для армії істнувало в даний момент тільки одно питанне — куди йти? — а на се питанне дали ріжні частини армії, як бачимо, всіляку відповідь: **Галицька армія пішла під начальну команду Денікіна, а армія наддніпрянська пішла в части під покров Польщі, а в части під стяг большевиків. Ба, навіть з наддніпрянської армії були деякі старшини та відділи, що разом з галицькою армією пішли у денікінський фронт.**

Коли поставити питанне, чому галицька армія вибрала саме Денікіна, а не приміром большевиків, то здержуючись особисто від всякого власного суду, як в мілітарних справах некомпетентний, можу лише дати інформацію на основі сього, що вже по переході подавали всілякі галицькі військові старшини. Після сих реляцій перехід до большевиків з цілою армією, — а о се головно розходилось, — був з огляду на тодішнє положенне фронту неможливий, не кажучи вже про се, що грали тут ролю також і инші огляди, як приміром незгідливість інтересів нашої селянської маси з теорією большевизму, а передівсім факт, що большевики ніколи не згодилися би на удержанне якоїнебудь самостійної української армії, хочби й під їх начальним проводом. Один Денікін годився на удержанне самостійної галицької армії як повноправної та незалежної мілітарної одиниці, а се було для них військових кругів рішаючим. Старшина галицької армії стояла іменно і стоїть на тому становищі, що якінебудь ще можуть зайти переміни на фронтах, вона мусить передівсім пильнувати сього, щоби яко мілітарний чинник, з відповідними ґарантіями та свободою рухів, удержатись на будуче!

А тепер ще кілька слів про нашу політичну орієнтацію.

По розвалі війска та хвилевім упадку української держави на територіях Подільщини було се конечним наслідком, що українські проводирі стали глядати **помочі чи опертя у чинників посторонних.** І так повстали наші ославлені „орієнтації". **Начальний отаман Петлюра пійшов з останками свого війска під крила Польщі,** щоби при її помочі, а як кажеться евфемістично, хоч неправдиво, при помочі Польщі, Румунії та антанти, дійти знова до незалежної української території. За теж **ліве крило Наддніпрянщини, а саме соціялісти-революціонери, перейшли** (як доносять послідні вісти) **до большевиків.** А наш загал таксамо думає, що нам якась орієнтація, у чись бік конче потрібна, та що без такої орієнтації ми мусіли-б „упасти". Загал все і всюди вимагає тільки ясних, хоч би і хибних, директив, а наш український загал находиться ще до того в стані неврози, викликаної довгою війною та перипетіями, які переходить українська справа від часу сформовання української держави. Домагання отже широких кругів громадянства, щоби дати йому позитивну та негайну відповідь в справі так званої орієнтації, є зі становища масової психіки зовсім зрозуміле. Міжтим відносини політичні на Сході, а саме на широких просторах колишньої російської імперії, не є ще того рода, щоби на отсе питанне можна було зі становища наших національних інтересів дати вже тепер вдоволяючу загал відповідь. **Бо лучитись на основі готової плятформи з чинниками посторонними можна без газарду** (без легкодушности) **тільки тоді, коли є певність, що дотичні чинники будуть справді покликані рішати про долю дотичної території.** Инакше можна через похибку получитись якраз з такими політичними гуртами, чи орґанізаціями, які покажуться тільки ефемеридами, тай разом з ними потонути... Так, як справа тепер стоїть, то на областях давної Росії відносини далеко ще не скристалізувалися до того степення, щоби вже тепер можна було ставити якінебудь певні та далекосягаючі перспективи. **Ми ще й тепер не знаємо, яким гуртам суспільним та державотворчим чинникам прийдеться в рішаючий момент ладнати дефінітивно міжнародні відносини на російському Сході.** Про Денікіна, Колчака, Юденіча нема що й говорити, бо їх сили показались покищо ще за слабкі, аби претендувати на ролю розпорядчиків про долю бувшої Росії. Навіть і про большевиків, помимо їх очевидних мілітарних успіхів, не можна сього сказати, бо цілий большевицький російський режім опирається тільки на мілітарнім абсолютизмі, а такий абсолютизм мусить бути скорше чи пізнійше зліквідований. **Його місце, яко державно-творчого чинника, мусить заняти свобідна гра спутаних тепер національних та соціяльних сил; мусять виринути якісь нові політичні формації, котрі доси або придавлені не дають ознак життя, або щойно орґанізуються.** І се не є тільки наша власна концепція, наш індивідуальний, чисто субєктивний погляд; — так дивляться на історичний епізод російського большевизму між иншими і так добре зорієнтовані та інформовані політичні круги як приміром дуже добре реномована і певно влучна анґлійська дипльоматія.

Коли так мається річ з відносинами **внутрі давньої** Росії, то таксамо непевна є констеляція, яка відносно до так названого „російського питання" заістнує в рішаючий момент **заграницею.** Так приміром, нема і тепере згоди в тій справі між державами антанти (аліянтів), бо коли Франція пре всіми силами до „упорядковання" Росії при помочі мілітарної інтервенції, — в послідній момент при помочі Польщі, Румунії та Чехо-Словаччини — то **Анґлія стоїть незмінно на становищі, що упорядкованне відносин на тих широких територіях мусить прийти само із себе, із нутра самих дотичних, безпосередно інтересованих народів,** і тому відноситься до всякої мілітарної інтервенції неприхильно, а що найменьше індиферентно (байдужно). Для Анґлії важні береги Балтійського та Чорного моря, і з того тільки становища вона нормує свою ролю в так званому російському питанню. Відтак, коли навіть прийде під напором Франції до нової сполученої офензиви проти большевицької Росії, Польщі з одного а Япану з другого боку, то і тоді не можна ще предсказати, на чім отся офензива скінчиться і які ще нові політичні конфіґурації може вона викликати як внутрі бувшої Росії так і на міжнародній арені. Що найменьше, можна вже тепер предсказати, що ані Чехо-Словаччина ані Румунія (Румунія хиба лиш остільки, оскільки їй буде ходити о забезпечення собі Бесарабії, або о концесії на берегах Чорного моря, де вона має свої претенсії як приморська держава), чинної участи в тій офензиві не візьмуть **та, що для Польщі отся офензива може бути якраз початком кінця для її імперіялістичних змагань на Сході, а навіть і для її державного становища,** а які се може мати дальші політичні наслідки, навіть в загально-европейській політиці, предвидіти ще годі.

Вкінці, і на се мусимо звернути увагу, що процес творення українських держав спонтанічно, з лона пробудженого українського велита, ще далеко не покінчився. Ще цілком не виключене, що серед першого внутрішнього потрясения, серед катаклізмів і заворушень, яким підлягає від вибуху революції взагалі велика спадщина Николи II., сформується знову на якійсь частині нашої національної території нова українська независима держава, здвигнена свіжими не Петлюрівськими та не есерівськими руками. А і з тою можливостю — якої здійснене було би навіть для нас порятунком — мусить кождий зрілий політик числитись; мусить передівсім числитись наше широке громадянство, та здержатись від всяких нерозважних політичних кроків, які-б у творенню справді самостійної української держави могли нам колись в будучности станути на перешкоді. Бож ані мала „Україна" під омофором Польщі, ані Україна, будована нам централістично успособленими російськими большевиками, одушевляти нас хиба не може...

Після всього сказаного дорога для нашої національної політики в теперішній хвилі хиба ясна: **Се не орієнтація на той або инший бік, але обережна і добре передумана тактика вижидання та береження наших сил! Ми не можемо для хвилевого ефекту вязатися вже тепер з чинниками, яких політична доля ще не відома, але мусимо покищо пильно слідити за дальшими подіями на російськім Сході, а се в тій цілі, щоби бути готовими тоді, коли справді рішати-меться доля міжнародніх відносин на европейськім Сході. А власне із сього становища ми мусимо вважати за наш перший обовязок пильнувати нашої армії, а передовсім берегти, щоби ся армія задержалась як карна і солідарна одиниця, бо своя, нашим певним рукам послушна армія се послідний, але й одинокий атут, який ми можемо і повинні кинути на вагу політичних перемін тоді, коли се будемо могти зробити не легкодушно та без газарду, а з деякою певностю на успіх.** В противнім разі, нам не осталося би нішо инше як зложити оружє та віддати вже наперед кованнє нашої долі чинникам посторонним, а то й нашим національним противникам...

Але так збережена, сказати-б в депозиті перехована армія, може стати в пригоді навіть і для тих, які саме так завзято нападають на неї за її „зраду". Вона може стати в пригоді, навіть самим своїм істнованнем, також і для тих „Україн", які тепер повстають при помочі чужій — а саме в момент, коли ті України стануть поволи дуситись, одні в польських, а другі в большевицьких, чи яких инших обіймах.

Инша річ, чи здержливість у всяких передчасних, не добре обдуманих, а то й легкодушних союзах, диктованих неврозою чи хвилевими невдачами, **є контакт із усякими чинниками так „російськими" як і позаросійськими, які можуть мати вплив на дальший хід подій чи й рішення на Сході. Що такий контакт є потрібний а навіть конечний та що того рода зносини на всі сторони є вимогом всякої розумної політики взагалі, про се годі сумніватися.**

Відень, 12. січня 1920.

Др. Евген Левицький.

ПРОФ. МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ ПРО САНІТАРНІ ВІДНОСИНИ НА УКРАЇНІ.

По донесенням швайцарської преси, проф. Михайло Грушевський, який під сю пору живе в Женеві, у Швайцарії, передав на домаганне Комітету Міжнародного Червоного Хреста, меморіял в котрому у яскравих красках малює просто страшні санітарні умови, в яких тепер находиться Україна.

ЖЕРТВИ НА ФОНД ОБОРОНИ ГАЛИЧИНИ

Дальші жертви зложили отсі добродії:

911. Ресін, Віс. Український Народний Комітет з продажі українських патріотичних марок $25.00

912. Шефілд, Па. У. Н. Комітет з продажі українських патріотичних марок. Марки закуплені слідуючими особами: М. Фідірко, А. Хімка, Т. Блищ і 53 відділ „Провидіння" по $5.00; В. Грод $1.40; В. Купдира, П. Левцьо і І. Охаб по $1.00; І. Охаб 60 цнт. — Разом $25.00

913. Мінеаполіс, Мінн. о. М. Даниловин за книжки $2.00

914. Ню Йорк, Н. Й. На руки головної канцелярії зложили отсі добродії і добродійки: М. Стецик, І. Тарас, М. Головінська, П. Прийдак, Ю. Садлик, П. Джус, О. Демян і С. Семенин по $1.00. — Разом $8.00

915. Пітсфілд, Масс. Н. Бандура за книжки $1.00

916. Чарлставн, В. Ва. С. Мун за книжки $1.75

917. Ню Йорк, Н. Й. А. Сондей, 2-літна дівчинка, презент $5.00

918. Ню Йорк, Н. Й. Лев Добрянський, півторалітний хлопчик, презент $5.00

919. Ню Йорк, Н. Й. П. Забрідський, однолітний хлопчик, презент....$5.00

При сій нагоді позволимо собі подякувати д. К. Добрянському, який, будучи для тих діточок хрестним батьком, уважав, що найдорогоціннійшим презентом для них буде грамота У. Н. Комітету, яка все буде пригадувати їм, що й вони причинялись до виборення независимости для Української Народньої Республіки.

920. Ню Йорк, Н. Й. Іван Клим $1.00

921. Назарет, Па. У. Н. Комітет, членські вкладки $26.00

922. Норт Тонаванда, Н. Й. Антін Федрович з продажі книжок...$15.00

923 Бофало, Н. Й. Український Народний Комітет $7.89

При сій нагоді поміщаємо поіменний виказ жертводавців, який обіймає дві надіслані жертви, одну в сумі $100.00, яка була оголошено під числом 571, другу, яку оголошуємо нині.

Братство св. Николая, прихід з концерту $50.00; А. Грех, М. Гах, Г. Плотиця, Й. Шляхетка, П. Приставський, П. Петрів і С. Кушка по $5.00; І. Бояновський $4.00; Г. Гумбар $3.00; І. Гах, М. Браніцький, Т. Новосядлий, С. Пришлівський, І. Горгота, М. Сабадаш, О. Макух, В. Дерефінка, М. Вітровий, Ф. Тодоровський (Поляк), П. Стецюк і І. Меліш по $1.00; Т. Маланюк, Д. Братуль по 50 цнт.; Т. Кравчук 25 цнт.; збірка на вічу $11.55. Разом $132.80. Місцеві видатки $24.91. Надіслано $107.89.

924. Ню Йорк, Н. Й. Татіяна Кутницька $1.00

925. Нескегонінг, Па. На руки д. М. Дячишина зложили жертви отсі добродії: В. Мич $5.00; Ю. Кулик, А. Комарніцький, В. Курчик, М. Бортник, Ф. Титар і Н. Маливяк по $1.00. — Разом $11.00

926. Ню Гейвен, Конн. На руки У. Н. Комітету зложено: Попередна збірка $10.00; О. Нацюк $5.00; членські вкладки $7.00. — Разом..........$22.00

927. Ню Йорк, Н. Й. Василь Пасласький $5.00

928. Патерсон, Н. Дж. На руки д. С. Гурецького зложили жертви отсі добродії: Т. Атаманець $5.00; Т. Мацівенець і О. Мицок по $2.00; І. Верховляк, К. Гарилюк, І. Гима, П. Федункевич, С. Атаманець, Семен Атаманець і М. Юшинин по $1.00. Разом $16.00. **Пасейк, Н. Дж.** Гаврило Даньчак $10.00. Гроші надіслав д. Д. Смеркло, секретар У. Н. Комітету в Пасейку. Обі суми виносять $26.00

Франкфорд, Па. При нагоді поміщуємо виказ жертводавців на суму $100.00, котра була поміщена під числом 723. Жертводавці: І. Дядю, Г. Бодяк, М. Біяк, О. Синьків і І. Федорів по $5.00; І. Хотій і С. Рева по $2.00; О. Зима, Д. Михалечка, П. Фурдела, С. Борис, Н. Біяк і Г. Пекар по $1.00; надвишка попередних жертв $6.90; дрібними жертвами $12.35, збірки в церкві $54.03; членські вкладки $22.00. Разом $130.28. Надіслано $100, а задержано в касі $30.28.

РАЗОМ $192.04.

Попередно оголошено $91.061.80.

Позаяк в передостаннім додаваню загальної суми зайшла помилка на $827.00, длятого загальна сума жертв попередно оголошена представляється поправно яко $90.838.80. Загальна сума $91.031.44.

СПРОСТОВАНЄ: Отсим подаєсь до відома У. Н. Комітетови в Бріджпорт, Па., що всі жертви, які уплили до головної канцелярії, а які були кредитовані У. Н. Комітетови в Бріджпорт, Конн., належать до членів і громадян в Бріджпорт, Па. Тут заходила все помилка, як лучилось се і попереднього разу, що місто Бріджпорт, Па., друкувалось завсігди Бріджпорт, Конн. При нагоді треба зазначити, що У. Н. Комітет в Бріджпорт, Конн. не заслав до сеї пори жадної збірки.

УВАГА: При сій нагоді головний заряд У. Н. Комітету звертаєть ся до всіх щирих Українців і Українок, які збирали, збирають і збирати-муть жертви на визволеня України, щоби висилали збірки на адресу: Ukrainian National Committee, 30 East 7th St., New York, N. Y.

Український Народний Комітет.

РІЧНИЙ ЗЇЗД У. Н. КОМІТЕТУ.

(Протокол з Річного Зїзду Українського Народнього Комітету в Злучених Державах, що відбувся в днях 15. і 16. січня с. р., в готелі Пенсилвенія в Ню Йорку).

(7)

(Продовженне).

Звіт Друкарні У. Н. Комітету:

Д. Осип Косовий, управитель друкарні, сказав у свойому звіті, що за короткий був час від хвилі купна друкарні, аби вона могла вже пописатись значними успіхами. Друкарня є в руках У. Н. Комітету щойно від двох місяців, однак вона ще й нині потребує богато доповнень, аби могла дальше розвиватись як слід. З того однак, що доси зроблено, можна заключати, що користь з друкарні велика, бо вже за той короткий час було доходу понад 400 долярів.

Делегат **д. І. Чопек** коротко представляє ситуацію в Бостоні, Масс. Нарікає, що є одиниці, котрі нічого самі не роблять, а тільки поширюють недовіре до Українського Народнього Комітету та знеохочують загал до громадської праці.

Дискусія над звітом Екзекутиви У. Н. К.

Перший забрав слово **др. Семен Демидчук.** Він між иншим говорив:

Тепер приходиться скритикувати загально діяльність Українського Народнього Комітету. Я зі своєї сторони, почувши звіт, можу тільки погратулювати Екзекутиві У. Н. К. за щиру і хосенну працю для української справи. Мушу признати, що люди, які взяли діло в свої руки, знали, як його попровадити. Вправді, не можемо взагалі почванитись великими успіхами, однак як і дальше так діло попровадиться, то сподіватись нам пожаданих результатів. Богато вини приписати можна тому, що нам Українцям, розкиненим по всіх закутинах Злучених Держав, тяжко а навіть неможливо взаїмно контролюватися. Але помимо того праця йде жвавим кроком наперед. Обкидано наш прапор ріжними огидами, але прийде час, що його очистимо. Конечно зазначити, що Інформаційне Бюро і пресовий його відділ в Ню Йорку се великий здобуток для нас Українців в Америці. Ми маємо теж своє Інформаційне Бюро у Вашінгтоні, а як загально звісно, мали ми і своїх репрезентантів на мировій конференції в Парижі. Саме поняття делегація се вже означає роботу і ми можемо тільки бути горді з її праці. Особисто можу тільки сказати, що делегації замало дано гроша до розпорядимости. Париж се прірва бездонна. Запитав би я ще, яких средств уживав Український Народній Комітет в приєднуванню ріжних ворогів? Як попровадив У. Н. Комітет справу вияснення жидівських погромів? Як звісно, Жиди, коли скаржаться перед світом, не зважають, чи своєю акцією кому переходять дорогу чи ні. Зробили вони так, публікуючи і демонструючи против погромів на Україні. Звіт фінансовий є надзвичайно вдоволяючий. Я сам того не сподівався. Доси однак Комітет не потрафив своєю акцією поза мурами Ню Йорку одушевити нарід; не вмів йому показати добрі сторони акції, а радше давав нагоду до критиковання. Хочу теж при сій нагоді спитатись, чому приміром не адвертайзмовано зїзду? Я засадничо противлюся політиці кліки. На се конечно звернути увагу. Рівнож при агітації при помочі літератури, як то мало місце з польськими надужиттями, досить неуміло представлювано старі факти, так сказати-б, відгрівано. В таких справах конечно вважати на найновійші справи. Дальше неясна є справа, чому нема при Українськім Народнім Комітеті контрольної Комісії. Відтак, був би я за тим, щоби дд. Керисови і Гемилови, котрі тільки труду положили для навих справ, якось подякувати. Також д. М. Райтови, директорови Інформаційного Бюра У. Н. К. належиться сердечна подяка за його поміч в нашій народній боротьбі, а сьогодня за його красний звіт. Щодо Канцелярії У. Н. К., то можна би богато дечого закинути, але найважнійшим було би се, що нема в ній ініціятиви, точности і дисципліни. Вкінци хотів би знати, чому У. Н. Комітет замало зробив заходів для помочі полоненим в Італії.

Делегат **Г. Шабатура** у своїй бесіді сказав, що в Пітсбургу також не можна прийти до якогонебудь ладу. На примір наводить просьбу, яку йому яко делегатови переказано на зїзд, а іменно, щоби постарався, аби з гроший У. Н. Комітету взяти трохи на політику, а решту відіслати до старого краю. Дальше каже, касієр У. Н. К. поводиться досить самовільно і докоряє Екзекутиві, що дала закороткий час місцевим У. Н. Комітетам до вибору делегатів на Річний Зїзд.

Делегат **д. Т. Грицей** з Філаделфії Па.: Дотеперішня робота Українського Народнього Комітету заслугує на загальне признанне. Закинути можу тільки те, що Український Народній Комітет замало зібрав гроший. Головна Управа дуже рідко, бо майже ніколи не порозумівалась із Ширшою Управою, тому приміром я не міг нікого про діяльність У. Н. Комітету інформувати, бо сам мало знав. І взагалі, з дотеперішньої акції У. Н. Комітету я пізнав, що нарід треба більше інформувати та подавати йому подробиці про діяльність. Тоді і меньше нарікань буде, а каса з певностю буде лучше представлятись. Тому я яко член Ширшої Управи домагаюся, щоби і нас затягнено до праці, а тоді загальні результати будуть о много більші.

Делегат **М. Моранець** з Шікаго, Ілл.: До слів д. Т. Грицея можу тільки додати, що і причиною непорозумінь в Шікаго є власне те, що доси не давано Ширшій Управі нагоди до праці. У нас др. Сіменович закидає У. Н. Комітетови, що той не йде рука в руку з українською місією у Вашінгтоні, а противно, її поборює і не признає. На се йому дано відповідь, що місія поступає партійно. І мені припоручено постаратись о докази, що місія поступає партійно, а тоді може наступити засаднича зміна в шікаговській політиці.

Делегат **М. Рудий** з Рочестер, Н. Й., каже, що, на його думку, У. Н. Комітет замало був ощадний у видаванню гроший. Запитує, чому не запрошено української місії на зїзд. Коли зроблено се через ошибку, то настає, щоби її запросити.

Делегат **Михайло Лобоцький** з Дітройт, Міш.: З міста Дітройт може найменьше, пропорціонально, посипалось жертв **на Фонд Оборони Галичини,** а то головно тому, що нарід наперед домагався звіту як з діяльности так з фінансової господарки. Правда, що Український Народній Комітет не мав своєї власної преси і з певностю не легко приходилось йому запозичатись в газетах, якими не розпоряджає, тому я рішучо заявляюся за тим, щоби У. Н. К. заложив свій власний дневник.

В наслідок попередно згаданої інтерпеляції про се, чи місію запрошено на зїзд, вивязалась досить горяча дискусія.

Володимир Б. Лотоцький, секретар У. Н. К., сказав, що в дискусії над внесеннем, чи місію просити чи ні, конечно подекуди пояснити дотеперішне відношенне місії до У. Н. Комітету і У. Н. Комітету до місії. Взагалі У. Н. Комітет старався зробити для місії все, до чого почувався компетентним, та що був всилі зробити. Се відноситься до місії загалом, а не зокрема до особи голови місії, д. Юліяна Бачинського. Є богато людий в У. Н. Комітеті і поза У. Н. Комітетом, котрі вважають, що голова місії поступає партійно, а зокрема його поведенне у відношенню до У. Н. Комітету вважають сторонничим. Докоряють, що пан Бачинський окружає місію людьми, які ворожо ставляться до У. Н. Комітету і вже самим тим виявляє сторонничість. На сім, розуміється, терпить і місія. Одначе мимо того У. Н. Комітет трактував місію яко представника української держави і старався відноситись до неї все як найліпше і безсторонно, та остаточно пан Бачинський самий заявив, що зриває зносини з У. Н. К. Коли У. Н. К. вислав був своїх відпоручників, а саме: д. Филипса і д. Пелеховича до місії для засягнення інформацій, пан Бачинський виразно відповів, що з У. Н. Комітетом не хоче мати нічого спільного. Що-ж до др. Сіменовича, то він був на засіданню Головної Управи Українського Народнього Комітету і навіть зробив письменну заяву, що буде спільно працювати з У. Н. Комітетом для несення помочі старому краєви, одначе зараз на другий день, поїхавши до Вашінгтону, прислав відтам телеграму, що свою заяву уневажнює і не буде працювати для спільної запомогової акції з У. Н. Комітетом, як писав, аби не виглядало, що він є „партійний чоловік".

(Дальше буде).

ЕКОНОМІЧНА ПРАЦЯ УКРАЇНЦІВ У ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

(Допись).

Свого часу вже була згадка в „Свободі", що у нас у Вілмінґтин, Дел., за почином здібних кваліфікованих в тім фаху людий, завязалась корпорація і вже зачала свою діяльність. Що найбільше замітне, то се, що склад „Гол Сейл" знаходиться у власному домі, який корпорація закупила. (Сей дім вартости пятьдесять тисяч). Дім знаходиться під числом 308 Кінг улиця, на найбільше бізнесовому місці. Другий стор незвичайно гарно уладжений знаходиться три блоки висше, при тійсамій улиці, в, котрім продається на дрібну продаж. Як на початок, приносить він надсподівано гарні зиски. Обороту тижнево є висше $2.000.

Корпорація задумує закладати філії по цілих Злучених Державах. При можливих відносинах щодо подорожі виїде один відпоручник на Україну, щоби всякі можливі способи поробити до ведення безпосередної торговлі.

До сеї корпорації український загал повинен мати повне довіре, бо се одинока наскрізь українська корпорація.

Т. Б. Яворський.

ГОЛОС ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

(З львівського українського дневника „Громадська думка", з 15 січня 1920).

Киньмо оком позад себе! Гляньмо на ту дорогу, яку перейшов наш нарід за пять з половиною років, від початку серпня, 1914, до нинішнього часу. І що побачимо на тій дорозі? Кров і трупи, згарища і руїни, сумні, счорнілі облича, сльозами залиті очі, згорблені постаті. І що почуємо ми на всій широкій українській землі? Почуємо плач і стогін, нарікання на лиху долю, крик давлених, битих і катованих.

Не будемо по черзі — докладно пригадувати того всього, що перейшов український нарід, не будемо довго розповідати, як настала війна; як тисячі й тисячі, що не хотіли тої війни, мусіли йти битися з незнаними ворогами, маючи перед собою лише одного найбільшого й найстрашнійшого ворога — російський царат, що 33 міліони наших братів над Дніпром закував в міцні пута, запроторив в тюрму темноти і неволі.

Не богато минуло часу, а вже **на галицьку землю ступили царські полки.** І стрінули ми між ними наших рідних братів, що говорили тою-самою мовою, що співали тісамі пісні, що й у нас, в котрих билось такесаме щире українське серце. А вони, ті воєнні гості з над Дніпра спочували нашій гіркій долі та нераз і помагали у лихій годині. Але між царськими війсками були й инші війска, зложені з твердих Москалів, правдивих кацапів та ріжних грабіжницьких народів і народців давної царської держави. О, ті вже нам нічо не дарували. Забирали й грабували, що лише побачили; нищили наш край, наші поля, сади, загороди; забирали худобу; обдирали з одежі. А ще, як де припало так, що тяглася боєва лінія там вже нічо не можна було ні заховати, ні зберігти. А до того кулі й гранати робили своє. Та на тім не конець. Настав новий московський уряд, що мав лише одну гадку. Знищити читальні, каси, Січи, Соколи, школи, позбутися провідних в народі людий. І нищено все без ніякого стриму, а українських провідників саджано в арешти або вивожено на далеку Сибір.

І знов не богато минуло часу, як німецькі й австро-угорські війска набили Москалів під Горлицями і гнали їх аж до Поділя. Тут станули. Зачалась затяжна, довга боротьба. Поля покраяно окопами, насаджено палі і дроти; обведено засіками. **По однім і другім боці боєвої лінії станули народи чотирох цісарств: від сходу московського царства, а від заходу австро-угорського, німецького й турецького царства.** І всім тим народам, тисячам і тисячам вбраних в мундури і узброєних людий сказали наші вороги, що вони стоять на ворожій землі, серед ворожого народа. Москалі казали, що ми тягнемо за Австрією, а Австрійці й Німці говорили, що ми пропадаємо за Москалями. А з ворогами, як поводяться? Хиба ми не знаємо? Ворогів арештують; засаджують до острогів; вбивають; розстрілюють і вішають. Вже з самого початку війни Австрія арештувала богато українських селян, учителів, священиків, і инших народніх робітників, ніби за те, що вони тягнули до Москаля. Так навчили тупоумних Австрійців наші вороги. **Арештованих трохи повистрілювали; богато повивішували** (навіть без суду), **а богато загнали до таборів смерти в Талергофі, Ґмінді і инших місцевостях західно-австрійських країв. Там вмирали вони тисячами з голоду і на ріжні пошестні недуги.** Тепер повторилося те саме. За війском тягнулися, як зграя вовків, жандарми, поліцейники. На доноси нечовічних злочинців знов арештували, знов знущалися, знов треба було терпіти і переносити пекольні муки. А війна робила дальше свою роботу знищення й руйнації.

Аж прийшла весна 1917 року. Всі народи великої Росії постановили, що не будуть слухати царя і його посіпаків; що не хочуть далі воювати; що, навпаки, домагаються свободи, рівних прав для всіх, землі і волі. Як постановили, так зробили. Скинули царя, понаганяли його урядників і зачалося нове життє. Та поруч з тим настало в Росії велике замішанне. Якби то був один лише московський нарід, то може воно було би й инакше. А то в Росії проживало до сотки ріжних народів і народців. Кождий нарід захотів мати свої права. А між народами, таксамо, як і між людьми: один дужщий — а другий слабший; один богач — а другий бідний; один більше просвічений — а другий меньше. Одного пана, що панував над всіми, скинули. **Та тепер настало нове лихо. Дужщий нарід московський захотів запанувати над всіми слабшими. А вже найбільше жаль було Москалям України. Бож то і гарний край, і родюча земля, і все там є, чого тільки душа забагне: зелізо, уголь, цукор, збіже.** Українці тимчасом захотіли самі порядкувати своїми справами, утворили собі свій власний уряд, що називався **Українська Центральна Рада,** та й кажуть Москалям: Ми будемо з вами у спілці, але ви не мішайтесь до порядкования на Україні. А Москалі й чути не хочуть. Їм забаглося далі панувати над Україною. І всі того хотіли. Не лиш московські пани і підпанки, не лиш купці, фабриканти і промисловці, але й російські мужики та робітники. Сі останні, що назвали себе **большевиками, зробили нову революцію,** прогнали попереднє правительство — і самі зачали управляти Росією. Вони перші розпочали війну проти України. **Тоді Українська Центральна Рада проголосила, що Україна є незалежна держава** і заключила мир з Німеччиною і Австро-Угорщиною. Але Українці не могли дати собі ради з большевиками і закликали до помочі Німців; Австрійці прийшли самі по збіже. Німці, як прийшли на Україну, то так вподобали собі наш край, що й гадки не мали забиратися звідти. Що більше! Вони розгосподарювались там, як в себе в дома. Зараз таки знюхались з московськими й польськими дідичами й фабрикантами на Україні; **насильно розігнали Центральну Раду й** настановили гетьманом ген. Скоропадського. А сей танцював, як Німці грали. Казали Німці: давай збіже — давав; казали: давай цукор — давав, — давай все за тінь власти й панованя.

Не міг **український нарід** довше зносити панування Німців і їх прихвостнів, великих панів на Україні, **підняв повстанне, скинув гетьмана, прогнав Німців і знов захотів завести лад у своїй хаті.** Та тут трапилася нова біда. Як довго Німці були на Україні, большевики сиділи тихо, як лише Німці повтікали большевики наново почали завойовувати богату Україну.

В тім часі в Галичині і в цілій Австрії скоїлися великі події. **Розпалась Австрія, і кождий нарід лишився на свою власну долю.** І наш нарід думав, що прийшла красша година його життя; що по муках і терпіннях наступить спокій; що загоять ся рани, завдані війною. **Як всі инші народи бувшої Австро-Угорщини, і український нарід скинув австрійських урядників, розброїв чужинецькі залоги і настановив свій уряд через покликанне до життя Української Національної Ради та її Державного Секретаріяту.** Та не погодились на се Поляки, що в значній скількости живуть в нашім краю, особливо по містах, по дворах та в деяких селах. У Львові, де Поляків є більшість, виступили вони проти українського війска, а опісля покликали собі на поміч Поляків з Польщі. **Зачалась довга, кровава війна,** що знов потягнула за собою знищенне і руїну. Знов заповнились арешти; знов настали нові Талергофи і Ґмінди. А на Наддніпрянській Україні запанували спочатку большевики, а відтак прийшов царський ґенерал Денікін, котрого тепер побили Українці на Правобережу, а окремо большевики на Лівобережу, що знов загортають наші землі.

Дочекався наш нарід страшних часів. Як би так перед війною був нам хто оповідав, що нам прийдеться переживати таке лихоліття, ми певно не повірили би. **Та не в тім річ, що ми пережили, лише в тім, аби ми не зневірились, не падали духом, не гнулися як лоза, куди вітер повіє.** Найвисша конференція в Парижи вже впорядкувала справи ріжних держав і народів. Мусить прийти черга і на нас.

Правда, тим панам не дуже спішиться та й не мають вони великої прихильности до українського народу, але як ми не угнемося, то й вони мусять переконатись, що ми не гірші від других народів. Яке право їм, таке й нам. От недавно мирова конференція признала незалежність таких маленьких народців, як Литовці, Латиші й Естонці, що разом вкупі нараховуються мало що більше, як Українців, в самій Галичині. **Кажемо, лише не упадати духом, з вірою в побіду нашої святої справи переносити всі удари і нещастя. Ніщо не приходить легко і ніщо не пропадає марно.**

На кінці хочемо ще на одно звернути увагу. Декуди заходять такі випадки, що **малодушні й слабосильні — чи то зі страху, чи з лакімства лукавого, чи з поганої намови, покидають свою прадідну віру, свою церкву, обряд; цураються в найбільшим горю і допусті свого народу — страдальця.** Як ап. Петро в годину насміхів і наруги над Ісусом вірікся його, так вони в тяжку годину народнього горя опускають свій нарід.

Така малодушність є тяжким злочином. Най завернуть вони з лихої дороги, а всі вірні сини нашої страждучої Матері України нехай дадуть гідний приклад привязаности до свого рідного, любови до свого народу, єднання і братерства, віри й надії в кращу будучність нашої Батьківщини.

Киньмо оком позад себе і скажім собі: Українець має сім шкір, хоч шість здирують — сема ще лишиться; хоч ми вже стільки перебули, мусимо перебути й дальшу скруту, аж до повного торжества нашої справи.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ПОСОЛ ІҐНАЦИ ДАШИНЬСЬКІ ПРО МИР І УКРАЇНУ.

На засіданю варшавської ради робітничих делеґатів обговорювано дня 7. м. м. справи польської заграничної політики. Реферат виголосив посол Дашиньскі. Про східну політику Польщі сказав він, що слідує:

„На сході стоїмо супроти хаосу, який полишив по собі царат. Цілий ряд народів повстає там до самостійного життя і творить нові народні держави. Не всі вони признані ще коаліцією, всі одначе борються за свій бит. Польща повинна попирати змагання сих держав до незвисимости, заключити з ними союзи, стреміти до визнання їх коаліцією і Росією, привернути стан миру на Сході Европи.

Найбільше трудности представляє в сьому огляді справа України. Край сей богатий і урожайний. За українськими богатствами простягають руки рівно большевики, як і денікінівці, Румуни і Поляки, які не мають до них права. Українські політики не змогли сконсолідувати зусиль народу і повести самостійної політики. Край пливучий молоком і медом, пливе тепер кровю і сльозами. Польща мусить ввійти в порозуміннє з Українцями, мусить оперти свою політику на засадах справедливости. Границі можуть бути визначені виключно за згодою обох сторін, без всякого вмішання зі сторони посторонних держав.

Польська соціялістична партія домагається заключення мира з большевиками на засаді пошанування з обох сторін прав малих народів. Ще в літі взивали ми до сього. Уявім собі, що буде, як розпічнемо війну! Маємо посунутися вперед по Дніпро, заняти Київ і завести „лад" на Україні.

Тричі ми були свідками, як чужинці приходили на Україну. 300 тисяч Німців і 100 тисяч Австрійців заняли Україну. Під ослоною їх багнетів панував Скоропадський. Мусіли вони одначе соромно утікати, полишаючи оружя, одежу, наражені на се, що населеннє повбиває їх по дорозі. Були большевики — і сі мусіли утікати. Французи соромно покинули Одесу, полишаючи 800 міліонів франків державного майна! Тепер ми маємо заняти Україну. Горе нам, коли не зрозуміємо науки минувшини! Можемо і мусимо оборонювати своєї независимости, але не накидаймо нікому нашої управи. Ми Польщі не зуміли належито уладити а ідемо уладжувати Україну, з якою досі ніхто и еміг собі порадити.

За польським військом потягнуть шляхоцькі і обшарничі круки, які будуть намагатися при помочі сего війска відібрати своє майно від селянства. Вони можуть відзискати хвилеву перевагу — одначе не треба забувати, що ціле населеннє на Україні узброєнє є в скорострілі, а навіть гармати і що месть буде страшна! Ненависть обернеться проти всіх Поляків і повторитися можуть часи найстрашнійшої української різні.

Коаліція хоче руками „лицаря народів" витягнути для себе горячі каштани з російського хаосу. Се належить зрозуміти і старатися про заключення мира. Війна може тревати хиба тоді, як большевики не схочуть з нами помиритися, коли потреба буде станути в обороні загроженої независимости краю!"

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЧОМУ НЕМА В ГАЛИЧИНІ НАФТИ І СОЛИ?

Із збараського повіта пишуть до львівської ґазети „Земля і Воля", що від ряду місяців нема у них соли. Купують її у лихварів за дорогі гроші або ходять цілими тижнями з квітками, та ще щастє, коли дістануть на них щонебудь. Знову ж в Косівщині цілими тижнями ходять селяни зі збанками по сировицю до ропних жерел, бо без соли хоріють люди і худоба в селі. Колиж була нафта по селах, вже забули; ще за Австрії та за України було її досить, а тепер, то палять як за давних непамятних літ смоляні скипки, коли такі є, а ні, то так сидять по темних, холодних хатах. І питаються, чого се так скрутно стало тепер за ті товари, коли в краю є і соли і нафти подостатком?

На се ґазета „Земля і Воля" каже:

Воно тому, товариші, що до управи в краю тепер не допущені представники працюючого люду. А пани? Вони дбають тільки про те, як би найкрасше набити свої гаманці. Їм байдуже, що населеннє бідує, коби їм добре було. І висилають ваґон за ваґоном нафти заграницю; продають її Анґлікам та Французам, а для своїх нема. Тесаме діється і з солею. А населенню блахманять очі, що се тому така дорожня та недостача всього, бо робітники страйкують. Якжеж можуть ті робітники голодні йти на тяжку роботу? Їх діти ходять голі, босі, в хаті холодно й голодно, а він байдуже має на се дивитися, без слова протесту. Терплять вони доки стає терпцю, а відтак протестують. Тоді пани-богатирі кричать на усе горло, що робітники перешкаджають уладити державне життє, лад і спокій в краю, та що то вони винні за дорожню.

Се стара панська пісонька і ми вже нераз її чули та й ґаразд знаємо.

ТОВАРИСТВО ВИРОБУ УКРАЇНСЬКИХ МЕРЕЖОК

В ЗЛУЦІ З НАРОДНИМ ІНСТИТУТОМ

(People's Institute)

І СОЮЗОМ ШТУКИ В АМЕРИЦІ

(Art Alliance of America)

Товариство Виробу Українських Мережок бажає порозумітись зі всіми женщинами Українками, які хотіли би легко і корисно заробити вишиванем українських мережок у себе дома.

Се заняте є дуже поплатне і кождий, хто лише хоче працювати і заробляти, може його виконати: матери, дівчата а навіть калїки.

Звертаємо особливу увагу на се, що кождого дня від 2. до 5. години пополудни в Українськім Народнім Домі (Ukrainian Settlement), 217 E. 6-та улиця, Ню Йорк, находить ся інструкторка, яка видає і приймає працю та уділяє всяких поучень кождому, хто хоче навчитись сеї штуки. В дійсности се велика нагода для женщин, котрі при чистім і легкім занятю хотять добре заробити.

Як не можете самі явитись в Українськім Народ. Домі в Ню Йорку, то присилайте почтою взірці Вашої праці. По всякі инші інформації голосіть ся на адресу: 139c—

THE UKRAINIAN NEEDLECRAFT GUILD,

217 East 6th Street, New York City.

Американці дуже зацікавились сею українською штукою, так, що і з найдальших місцевостий приїзджають і дають великі замовлення. Щойно на днях приїхала Американка з Бостону в тій цїли. Тим робом чужинці щораз більше вчать ся про нашу старинну культуру і симпатизують з нами.

З ЧЕРНОВЕЦЬ.

В січні 1919 р. минуло саме 50 літ від заснування першого українського товариства на Буковині, себто „Руської Бесіди" в Чернівцях. Кільканайцять літ змагалися в тім тов. „народовці" з „кацапами", творячи одначе разом оборонний фронт проти можновладних тоді на Буковині Румунів.

І хоч „руськість", яку плекало се товариство разом з заснованою в 1870 р. політ. „Руською Радою" та часописом „Буковинська Зоря" була дуже неясна, то всетаки припинила вона румунізацію нечисленних тоді українських учеників німецьких середних шкіл на Буковині, так що найшлася їх вже горстка на черновецькім університеті, отвореним 1875 року. Правда, із них помандрувала частина в Росію, але з часом оставало все більше українських інтелігентів в краю, що мало благодатний вплив на національне освідомленнє української молодіжи инших шкіл, а далі й духовенства та учительства на Буковині. Головно українське учительство будило нарід з духового національного і політичного сну. В половині 80-тих років взяло на Буковині українство верх над кацапством, яке помимо грошевої підмоги з Росії та моральної з боку Румунів, не устоялося проти живої української ідеї, яка з кождим роком поступала вперед таким швидким кроком, як в ніякій иншій українській землі. „Руську Бесіду" перетворено на просвітне товариство, що мало свої філії у всіх повітах, а читальні по всіх укр. селах і видало около триста книжочок в десятках тисячів примірників. З лона „Руської Бесіди" вийшло тов. „Народний Дім", що має дві реальности з хлопячою бурсою ім. Федьковича, таксамо тов. укр. шляхти з дівочою бурсою, далі тов. „Руська Каса", „Селянська Каса" з райфайзенками по селах, „Бук. Боян", „Союз Січий" і „Жіноча Громада" зі своїми кружками по провінції, тов. „Укр. Школа", що мало свої філії по всіх повітах і свою дівочу семінарію в Чернівцях, попирано загрожені румунізацією школи українські та видавало шкільні підручники і книжочки для дітвори. Українське шкільництво на Буковині розвивалося дуже гарно; не було не то села, але й присілка, деби не було народньої школи, а по більших громадах навіть шестиклясові. В Чернівцях, в Кіцмані і у Вижниці станули українські ґімназії, а в Чернівцях українська учительська семінарія. Нагляд над українськими школами мав укр. краєвий інспектор а у всіх повітах були свої окружні інспектори. Остання румунська твердиня, себто православна консисторія, впала підчас війни, бо поділено її на дві рівноправні відділи, український і румунський під осібними архимандритами, яких іменовано 1918 р.

Ось так то по пятьдесятилітній боротьбі-праці діждалися буковинські Українці рівного з Румунами права, якого підвалиною був виборчий закон з національним катастром. Невтомима ревна і мозольна праця буковинських Українців під проводом своїх послів зготовила була підставу до гарного розвою рідного народу. Та не так склалося, як ждалося. По розпаді Австрії хвилинку спалахнула була мрія-зоря ще красшої будучини, що буковинські Українці в злуці з рідними братами инших країн стануть хазяїнами у власній хаті. Спалахнула ся гарна мрія-зоря, та надто скоро й згасла. Найлютійший ворог-сусід запанував на буковинській Україні немилосерно жорстоко; від нього не надіятися Українцям нічого доброго, лише національної заглади. Ось таких то сумних роковин своєї пятьдесятилітної крівавої боротьби праці діждалися Українці на Буковині...

ЛЕНІН ПРО МІЖНАРОДНЄ ПОЛОЖЕННЄ.

В першому дні VII. всеросійського зїзду совітів, який відбувся в Москві в днях 5—8 грудня виголосив Ленін знамениту бесіду про міжнародне положенне, яке тут подаємо за варшавським „Роботник-ом".

Обговорюючи міжнародне положенне, назвав Ленін листопадовий переворот з 1917 р. і дворічні боротьби за істнуванне совітської Росії грою, в якій ставкою була всесвітна революція. Нині вже знаємо, що ми виграли ставку. Одначе ми переконалися, що міжнародня революція пролєтаріяту не в однакому темпі осягає свої здобутки в ріжних краях і що її розвиток в краях, які ведуть перед, є більше скомплікованою справою, повільнійшим процесом, як се можна було думати. На кождий случай сей повільний, скомплікований, зигзакуватий розвій соціялістичної революції в західній Европі, вложив на нас тяжке завданне. Як пригадаємо собі послідні часи, часи безнастанних важких боротьб, два роки змагань з переможними силами ворогів революції, як поглянемо на факт, що наші сили були кілька разів менші від сил антанти, то тоді ясно буде, що найбільше противенство вже ми побороли і одержали світлу побіду. В нашій боротьбі з антантою побідили ми тричі. Наша перша побіда: Не зважаючи на всі зусилля антанти, здавлення совітської Росії перевагою своєї техніки і свого війска (Архангельск, Сибір, Одеса) осягнули ми се, що її війска не можуть вже воювати з нашими. Зараза большевизму втиснулася в само серце її армій, які складалися з робітників і селян, убраних в військові мундури. Ми забрали антанті її жовнірів. Міжнародня солідарність побідила.

„Друга побіда: Зусилля підбурення проти нас 14 держав, зусилля змушення малих держав з їх дрібноміщанськими урядами до війни зі зненавидженою, через західно-европейський імперіялізм, совітською Росією, не повелося антанті. Сі дрібні держави зрозуміли всі розкоші імперіялістичної захланности, воліли на перекір антанті не воювати з німи, а противно стреміти до мира.

„Третя наша побіда: дрібноміщанство в державах антанти і інтелігенція змінили супроти нас своє відношенне в нашу користь. Досить навести факт, що у французькій пресі появився протест проти інтервенції в Росії і проти бльокади, який підписали найзнаменитші представники французької інтелігенції (Анатоль Франс, Фердинад Буісон). Або знову звісний французький історик Оляр писав в своїому письмі: Як Француз я є ворогом большевизму, як приклонника демократії не можна мене підозрівати о симпатії до большевизму, одначе коли читаю, що Франція запрошує Німеччину до участи в голодовій бльокаді Росії, що визнати мушу, що румянець стиду чую на своєму лиці".

Зазначивши вагу віднесених побід, схарактеризував Ленін еволюцію, яка довершилася в селянських масах, які волілиби виразно нині диктатуру пролєтаріяту, чим владу жадних крови і жадних пімсти обшарників і капіталістів.

Відносно до терору, то належить тямити, що він явився в совітській Росії як наслідок інтриг антанти, яка підпомагала протиреволюційні замахи. Терор був відповідю на терор зі сторони антанти. Нині, коли є певні надії на закінченне війни, для Росії повстають мирові завдання — будівництва.

„Тут подибуємо три величезні трудности, які мусимо побороти: хліб, опал і небезпека епідемії в червоній армії. Хоч важкі є условини, в яких мусимо з ними боротися, одначе у всіх сих областях можна ствердити зміну відносин на ліпше".

В кінци своєї промови візвав Ленін робітників і селян до останних зусиль для зреалізування овочів своєї побіди. Потім поставив Ленін внесенне, щоби зїзд звернувся до держав коаліції з новою пропозицією мирових переговорів.

Се внесенне принято одноголосно.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Георгі, від. 239, подає до відома своїм членам, що місячний мітінґ відбудеться 22. лютого, о годині 1-шій пополудни, в домі Тов. Горожан під ч. 822 Норт Франклін ул. Проситься всіх членів, аби явилися, бо є важні справи до полагодження. Довгуючих членів напоминаєтся, щоби вирівнали свої довги, бо в противнім разі зістануть суспендовані. В лютім принимаємо нових членів до братства без вступного, а до У. Н. Союза за половину вступного. Українці з Філядельфії повинні користати з сеї доброї нагоди. Бр. св. Георгія виплачує в разі хороби $6.00 тижневої запомоги, а по тижни за кождий день також, кілько випадає. — І. Хмелик, предс.; Ю. Піскор, кас.; І. Федор, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Тов. „Єдність", від. 163, просить всіх своїх членів, щоби були ласкаві прибути на місячний мітінґ, котрий відбудеться дня 21. лютого, в тійсамій гали, де відбувалися передше мітінґи, то є 1013 Н. 3-та ул. Проситься приняти до відома, що мітінґ розпічнеться точно о годині 7.30, то щоби кождий член був ласкав явитися на означений час, та рівнож вирівнати свої залеглости. Звертаєсь увагу наших громадян, що лютий є вже остатним місяцем, в котрім приймається до У. Н. Союза за половину вступного. Се є найліпша нагода для тих, котрі хочуть вступити до У. Н. Союза, бо час минає і житте вкорочає, оплата в гору підростає, а днеська не є ті часи, що за місяць-два дістане $1.000. Тож бережіться перед проволокою. — В. Ст.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Бр. св. Василія, від. 339, вибрало слідуючий новий уряд: І. Сорока, предс.; І. Буричка, заст. предс.; В. Скольський, секр.; П. Гребович, заст. секр.; І. Сорока (Мих.), кас.; М. Куничка, заст. кас.; Т. Грицей, І. Жмутин, І. Сорока, О. Дьорка і Ю. Лупаций, контрольори; С. Дьорка і Ю. Пищальник (Николи), опікуни хорих. Заразом повідомляється всіх членів, що мітінґ відбудеться в неділю, 29. лютого, о годині 2-гій пополудни, в домі Укр. Громади на Савті під ч. 610 Савт Американ Стр. Проситься всіх членів як найчисленнійше явитись, бо є богато справ до полагодження. Будеться приимати нових членів до братства і до У. Н. Союза. — В. Скольський, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів тов. ім. І. Франка, від. 83, що мітінґ відбудеться в неділю, 22. лютого, о 2-гій годині пополудни, в галі Українсько-Американських Горожан під числом 822 Н. Франклін стр. Проситься всіх членів, аби явились на мітінґу, бо будуть важні справи до полагодження. Будеться принимати нових членів за половину вступного до У. Н. Союза, а до товариства після статута. — С. Бабяк, секр.

ЕЛІЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Отсим подаю до відома, що з причини виїзду до иншої місцевости я зрезиґнував з уряду фінансового секретаря бр. св. Михаїла, від. 142. На моє місце зістав вибраний Володимир Качарал. — А. Нагребецький.

БОФАЛО, Н. Й. Бр. св. Николая, від. 127, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться дня 22. лютого о годині 6-тій вечер, в гали Укр. Січи під ч. 29 Клімо ул. Кождий член повинен явитись і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі буде суспендований. Кождий член отримає календар. — Е. Тимкович, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 96, повідомляє своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 22. лютого, о годині 2-гій пополудни, в церковній гали. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів, щоби прибули на той мітінґ, бо є важні справи до полагодження. Хто хоче вступити в члени У. Н. Союза, то може се зробити на тім мітінґу за половину вступного до У. Н. Союза, а до братства після статута. Дорогі Родимці! Вступайте громадно до У. Н. Союза, бо Ви видите, як тут є в Пітсбургу, що дуже богато людий умирає, так що нема їх за що поховати, бо не належать до жадної організації. Кождий старий член повинен привести зі собою хоч одного нового члена. Неявившийся член на той мітінґ заплатить 25 цнт. кари, а урядник $1.00. — С. Войтович, секр.

САВТ ДІРФІЛД, МАСС. Тов. „Галицька Січ", від. 207, повідомляє своїх членів, що з причини навального снігу мітінґ відбудеться дня 29. лютого б. р. Неявившийся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Місцевий секретар зложить свій уряд, а на його місце мають члени вибрати иншого. В неділю, 29. лютого, то є в першу неділю великого посту, прибуде до нашої місцевости священик з Людлов, котрий буде мати Службу Божу і Вечірню. На сі богослуження запрашається всіх щирих Українців. Служба Божа відправиться точно о годині 11.30 перед полуднем. — Г. Чаплій, предс.; Н. Костюк, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Бр. св. Володимира, від. 162, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 22. с. м., в гали церковній, зараз по Службі Божій. Проситься всіх членів, аби прибули на означений час і свої належитости зложили. — М. Василків, предс.; С. Медвідь, кас.; В. Горийовський, секр.

БРІДЖПОРТ, ПА. Подається до відома місцевим і позамісцевим членам бр. св. Михаїла, від. 15, що від тепер місячні мітінґи будуть відбуватися в домі Теодора Голубенного, з огляду на се, що місце, де мітінґи відбувалися дотепер, є на мітінґи невідповідне. — В. Пухта, секр.

СТАРОКРАЄВІ ПОСМЕРТНІ ВІСТИ.

Тов. Петро Голишевський, зелізн. кондуктор, помер в Перемишлі дня 24. грудня на пятнистий тиф. Покійний був взірцевим типом робітника-ідеаліста. Був одним з членів основателів місцевої групи українських зелізничників, в якій совісно працював аж до листопада 1918 року. В січни 1919 р. перейшов на той бік стрілецьких ровів та тут всі свої сили посвятив будові української держави. В листопаді м. р. попав в польську неволю та тут, набавившися пятнистого тифу, помер. З покійником зійшов у могилу один із красших робітників соціялістів. Похорон відбувся 26. грудня при великій участи товаришів покійника.

Василь Гик, стельмах, помер у Львові дня 10. січня в 63 році життя.

О. Лев Туркевич, мітрат-архідіякон митрополичої капітули, віцепрезидент Надзірної Ради „Дністра", член українських товариств і інституцій, помер дня 10. січня с. р. в 74 році життя.

Северин Зарицький, професор української гімназії в Перемишли, помер дня 5. січня с. р.

Тобіяс Аскеназе. В суботу помер нагло один з найздібнійших адвокатів і юристів Львова Тобіяс Аскеназе, президент львівської Адвокатської Палати. По політичним переконаням був д-р Аскеназе поступовим демократом, а по національности Жид-Поляк. Аж до року 1914 був він послом з Бродів. Після львівського жидівського погрому станув Аскеназе на чолі жидівського Комітету помочи і як в Варшаві, так і перед представниками антанти боронив жертви погрому. В наслідок сего виступила проти нього львівська польська шовіністична преса і ріжні польські корпорації. Ся нагінка, як пише „Дзен", підкопала його здоровле і він вже ніколи не прийшов до сил. Покійний, визначна постать в політичному життю Галичини. Трагедією його було, що він до кінця життя не знав, чи він Жид, чи Поляк.

Андрій Шмігельський, член Національної Ради, помер в Проскурові на пятнистий тиф. Покійник був визначним і заслуженим членом української соціяльно-демократичної партії.

На початку 1919 р. виступив із соціяльно-дем. партії, признаючи непридатність її програми для селян, і приступив до радикальної партії, котрої був членом в початках її істнованя. Був се вимковий тип дуже свідомого і високо освіченого селянина. Був гарним кромовцем без тіни демагогії, так прикметної вродженим „опозиціоністам". Поклав великі заслуги на полі організації Збаращини. Короткий час послував до галицького сойму, де був першим соціялістичним послом. Хрустальний характер, прямолінійний, готовий до посвяти для загального добра. За української влади в Галичині був членом Виділу Нац. Ради, за Збручем вів освідомлюючу акцію серед тамошнього селянства. В. Й. П.

Юрко Жуковський, секретар Самаританської секції Укр. Горожанського комітету, помер у Львові в 27. році життя. Покійник був тихим і ревним громадянським робітником. В. Й. П.

Григорій Ліпецький, бувший комісар громади Зубів, теребовельського повіту, свідомий Українець, помер, повернувши з інтернування в Тернополі, зазнавши там лихої долі і заразившись пятнистим тифом. Осиротив жінку і семеро дрібних дітий. В. Й. П.

Наталія Гутковська, померла дня 5. падолиста 1918 р. і бл. п. о. **Яків Гутковський,** парох в Ожидові помер 23. січня 1919 р. — Покійні лишили чотири доньки: Каролину, замужну за Мих. Тарнавським, управ. школи в Кутах; Софію, за Вас. Ладою, управ. школи в Підгаєччині; Юлію, за о. Ник. Ґалантом, професором религії при ґімназії в Стрию і Дионізію, за о. Сем. Біленьким, катихитом у Львові.

О. Антін Фолис, парох Любичі кн., вмер в 53 році життя дня 19. січня с. р. на пятнистий тиф, заразившися при сповнюванню душпастирських обовязків. Покійник, молодший брат посла бл. ц. о. Йосифа, належав до найдіяльнійших наших людий в Равщині. Брав живу участь в просвітній, економічній і політичній роботі в повіті, в многих повітових організаціях і товариствах був предсідником, або видним членом виділу. Робота його була ідейна, солідна і безкористовна. Перетомлений працею в численній парохії все мав подостатком часу, щоби в пору явитися до народньої роботи. В парохії слідно його працю. Любичани се найсвідоміщі і найліпше зорганізовані громадяни в повіті і читальні в Любичі і на присілку Кулайці належали до найкрасших і найзасібнійших в Равщині. Високо поважаний за свою характерність і чесність витерпів богато за народню роботу. У почині всесвітної війни напала перша російська стежа на дім Покійника, спалила хату, всі будинки господарські і весь маєток, а родина і Покійник виратувались, втікаючи серед граду куль. Опісля відсудили його російські власти від парохії. Відтоді запепав на здоровлю і мусів боротися зі злиднями. Полишив жінку і пятеро незаосмотрених дітий. Для Равщини смерть Його спричинила дімаючу втрату. — В. Й. П.

Д-р Антін Дудар, сотник української армії, помер на тиф 18. грудня 1919 р. в Барі на Україні.

Д-р Мирон Вітошинський. В Тернополі помер 17. січня с. р. Мирон Вітошинський, довголітний член української соціял-демократичної партії. Уроджений в Збаражі, працював він серед селянства в тамошньому повіті. Богато праці присвятив він організації селян в Збаращині і Тернопільщині та українським робітникам в Стрию, Перемишлі та Відни. Підчас української влади в східній Галичині справляв він уряд повітового комісаря з збаразькому повіті. Потім був членом міністерства внутрішних справ в Камянці. Ще у вересні вислав його уряд У. Н. Р. в місії Червоного Хреста до Варшави. Та по дорозі його арештовано. Причиною був донос, що він за час свого урядовання в Збаражі жорстоко поводився з тамошніми Поляками. Довгий час держали його в тюрмі і мали випустити на волю. Та в міжчасі набавився він тифу в тюрмі і по тяжкій недузі помер. Українська соціял-демократична партія тратить в покійному визначного і передового члена, селянство і робітництво свого оборонця.

Карло Повх, студ. университету, співробітник часопису „Вперед" та молоденький діяч на полі подвигнення працюючого люду, помер 17. січня с. р. в Перемишлі.

Ящь Франко, господар з Нагуєвич, дрогобицького повіту помер в листопаді м. р. в тюрмі у Львові. Покійний був одним з найсвідоміщих громадян свого села. За часів української влади в Галичині брав визначну участь в громадянському життю свого села та повіту. Зате і згинув ідейною смертю як богато инших наших народніх борців за самостійну державу.

Михайло Винницький, господар в Нагуєвич, помер з кінцем жовтня на пятнистий тиф. Се друга жертва, яку мусіло віддати страшній пошести село Нагуєвичі. Він один з найкрасших представників не тільки свого села, але цілого дрогобицького повіту. Його громадянська праця дає найкрасший доказ, яких гарних робітників має наш нарід. Та їх ще небогато і вони переслідовані лихоліттем війни ідуть передчасно в могилу, одначе гинуть з повною надією, що справа, за яку гинуть, принесе визволенне хоч синам їх та внукам. Зате ваша память буде вічною між нами.

Степан Чарнецький.

КАТЕРИНА РУБЧАКОВА.

І вона покинула вже нас. Розпрощалася зі світом так тихо і безголосно, як тихо йшла крізь життє.

На далекому Поділлі, в Зарківцях під Камянцем подільким дня 22. листопада с. р. склонила голову на вічний сон одна з найбільших артисток української сцени в Галичині. Довгі роки була найкрасшою частиною нашого народнього театру, була його філяром і окрасою, була його душею. Найчистіщим і найсильнійшим коханнем її життя була любов до рідної сцени. Молодою дівчиною вступила до українського народнього театру тов. „Бесіда". Було се в осени 1896 року.

На шляху, яким ішов розвиток її сценічного талану, не світило сто проміннях зір... В поті і труді здобувала собі успіх і славу. Щойно по двох роках дали їй заспівати Арсену в „Бароні циганськім".

Не підозрівав мабуть її перший провідник пок. Янович, що в тій марненькій, слабосильній, анемічній дівчині дрімав такий великий сценічний талант, який потребував що-йно довгих років щирого, жертвенного труду щоби себе виявити, а опісля й засяяти всім своїм багатством, всею красою, силою і всесторонністю. Бо Рубчакова — се поруч Юрчака рішуче найвизначнійше явище, яке наш галицький театр видав за останне 20 літте. Вроджена сценічна інтелігенція, феноменальна інтуїція були основами її таланту. Рубчакова розвязувала кождий психічний проблем на сцені — прямо ясновяою. Для людий, що з нею трудилася на сцені, було правдивою розкішю дивитися з-близька на кристалізаційний процес її акторської творчости і видіти, як Рубчакова на кождій пробі щораз то більше виконувала, поглиблювала, витончувала нову креацію. Була се вимкова жінка на нашій сцені, яка розуміла, що в театрі крім талану треба ще й труду, совісного, тяжкого труду. Найтонче розвинене почутте совісности, незвичайна точність і глибоке розуміннє своїх обовязків робили з неї вимкову людину серед „вільної іноді й розгуканої театральної сімї". Не раз і не два мліла вона на пробі з перевтоми і виснаження. Бо від часу, коли Рубчакова вибилася на первоядні ролі, не спочала вже ні днини. Несла на собі весь репертуар українського театру в Галичині. І драма і комедія і опера і оперетка не обійшлися без неї. За той час вона опанувала понад сотку роль. І грала їх, грала все з найглибшим переняттєм, з найщирійшим захопленнем. Так часто плакала на сцені правдивими слізми, так часто здавалося, що кидала товпі під ноги живий шматок свойого окрвавленого серця... Кому не врилася в память Рубчакова-Маруся, як божевільною піснею випраляла Гриця в зоряну дорогу? Чи можна забути її креацію Анни в „Украденому щастю", або матері у Войновіца „Осінній ночі", або Ріти у Винниченкову „Білому медведю і чорній пантері", або жінки генерала в драмі Трахтенберга п. з. „Відьма". Скільки там було краси і сили, що переходила всю хроматичну гаму від найніжнійшого лірizму до правдиво драматичних вершин. А позатим її репертуар обнімав всю нашу драму: Карпенка-Карого, Старицького, Кропивницького, Франка і других, з сучасних Винниченка, Пачовського. Був в її репертуарі і Ібзен і Ростан і Горкій і Аайдевов і Чехов і Гордін і цілий ряд чужих авторів, яких драми і комедії появилися на нашій сцені.

Як співачка мала Рубчакова теж свою велику вартість. Вивінувана від природи гарним ліричним сопраном співала майже у всіх операх, які наш театр виставляв.

Рубчаковою в ролі Галки одушевлявся сам Павліковський; дуже доброю була вона Маргаритою у „Фавсті", незвичайно симпатично співала всі три партії в „Оповістях Гофмана", такcамо в „Енею на мандрівці". Була теж чудовою Катариною.

Покійниця родилася в Чорткові. Померла в 39 році життя.

Смерть Рубчакової повила новою журою і глибоким сумом над нашою пустіючою сценою. За кілька літ війни покинули її найкрасші [illegible] ових якось не видно. [illegible] на очах, нидіє і ніякі зусилля двох-трох одиниць його не здержать на похилевій площі. Тим тясше приходиться переболіти сю велику втрату.

На сільському кладовищі за Збручем, серед розлогих ланів рідного Поділля спочило стомлене життєм тіло великої української артистки, та душа її ще довгі роки літати-ме понад нашою сценою щоби молодшому поколінню навівати на душу добрий спомин про безконечну любов до мистецтва, про щирий труд і про вірну службу рідній сцені — до домовини...

МІСЦЕВІ ОГОЛОШЕНЯ.

НОВИНКИ.

Стандард Ойл підносить платню і зменьшує години.

Ракефелерове підприємство, „Стандард Ойл Компани", підносить платню і зменьшує години праці у своїх заводах на заході. Підвишка платні, обовязуюча від 1-го марта 1920, виносить 11.11%. Крім того зменьшено години праці, бо замісць сім днів, робітники будуть працювати лише шість днів. Денні години праці не будуть зменьшені. Зміна полягає отже в тім, що робітники замісць 56 годин будуть працювати лише 48 годин тижнево і будуть побирати тепер тусаму платню, що за 56 годин, а додатково і 11.11% підвишки. — Ракефелерові нафтяні заводи в Ню Джерзи мали минувшого року 105,000.000 долярів чистого доходу. Стандард Ойл компанія побільшилась тепер, бо закупила нові нафтові поля, головно в Европі.

Посмертна згадка.

Страшна і несподівана смерть забрала нам Івана Чаґарин, одного з найбільших патріотів серед української кольонії у Вунсокет, Род Айленд. Покійний стрінувся з смертю цілком несподівано. В понеділок, 2-го лютого, він копав керницю у Менвіл. Діставшись до каміня, він хотів той камінь розстрілити. Вивертів діру в камени і вложив в неї динаміт. Відтак хотів попхнути його зелізним дрючком. А що в той день був сильний мороз, то й динаміт був замерз. Пхнувши трохи сильнійше динаміт, спричинив експльозію і сам згинув на місци. Відірвало йому ліву руку і ліву ногу. Камінне попробивало йому твар до непізнання. Мойсеєви Копернюкови, що працював разом з ним, не сталось ніщо, бо він був в той час на верху; лише було його трохи приглушило.

Покійний Іван Чаґарин був членом товариства „Запорожська Січ", відділ 206 Українського Народнього Союза. В У. Н. Союзі був забезпечений на 1.000 долярів. Покійний немало праці положив на народній ниві. Визначився серед української іміґрації незвичайним патріотизмом і жертволюбивістю. Писав часто вірші і дописі, які були поміщувані у „Свободі". — Покійний походив родом з села Новосілка, скалатського повіту; був оженився і пристав до Борюк Малих, тогож повіту. В старім краю оставив жінку і пятеро діточок, а тут оставив чотирьох братів і дві сестри. Збирався їхати до краю, до своєї рідні, але невмолима смерть не дозволила йому бодай ще раз побачитись з жінкою та діточками.

Щоби запобігти частим розводам.

Щоби запобігти частим розводам, др. Рольф Крум, священник протестантської церкви св. Марка в Сиракюз, нюйорського стейту, завів нові шлюбні вимоги для молодят. Вимоги, без котрих він не уділить вінчання, є отсі:

Молодий і молода мають доказати, що знаються найменьше три місяці.

Обі сторони мають доставити свідків, які під присягою заявилиб, що знають їх особисто.

Жених має принести свідоцтво від лікаря, яке стверджувалоб, що він є полово і фізично розвинений.

Др. Крум говорить з тої нагоди: „В царині супружого життя край і церква мають недомагання. Священство є причиною многих супружих нещасть, бо священники вінчають людий, не питаючись їх про засадничі справи супружого життя; вони радо вінчають кождого, хто їх о се попросить. У мене від нині сього не буде. Від молодят я буду тепер вимагати нових правил, а виїмки будуть хиба тоді, коли буде ходити о збереженне чести женщини. Я буду спеціяльну увагу звертати на лікарське свідоцтво, щоби не допустити до супружа людий хорих фізично або венерично".

Варуйся один з другим...

Суд в Ню Бронсвик, Ню Джерзи, казав лікареви Томасови Мічему заплатити своїй секретарці, 38-літній панні Сарі Гогтон, 10.000 долярів за недодержанне слова. Др. Мічем був прирік панні Гогтон, що одружиться з нею, однак старався подруже відтягати, а вкінци таки заявив, що не буде женитись. Вона заскаржила його до суду, і суд став по її стороні. Мечіму тепер 49 літ.

Будуть пошукувати за нюйорськими дезертирами.

З міністерства війни наспіла до нюйорських властий ліста імен 7.500 дезертирів, котрі в часі війни скрилися перед бранкою. За ними будуть пошукувати власти, і коли знайдуть, будуть арештувати кождого і ставити перед військовий суд.

Конференція углекопів.

В Ню Йорку пічнеться 9-го марта конференція представників властителів копалень і углекопів з околиць твердого угля. Конференція має зложити нову скалю платні для робітників, обовязуючу від 1-го квітня 1920 року.

Перший законопроект Розевелтового сина.

Полковний Теодор Розевелт, найстарший син покійного полковника Теодора Розевелта, президента Злучених Держав, будучи послом низшої палати нюйорського сойму, вніс свій перший законопроєкт. Сей перший законопроєкт Розевелтового сина домагається покликання комісії трьох для досліджения, чи платня женщин і дітий в ріжних галузях промислу в стейті вистарчає їм на прожиттє.

Розходи асекураційної компанії.

Асекураційні компанії у Зл. Державах виплатили в 1919 році 285,000.000 долярів відшкодовання за шкоди, спричинені огнем. Огні того року спричиняли кождого дня шкоди на суму 1,000.000 долярів.

Новий редактор „Оси".

З шікаґовської „Оси" довідуємося, що новим редактором сього гумористичного двотижневника без найменьшої ознаки гумору є п. Матій Хандога, редактор колишніх „Гайдамаків". Про се сповіщає видавець, п. Павло Маркевич. Воно й без сього оповіщення було знаним, що „Оса" має вже нового гумориста, в особі автора „гамерицьких" просторів, „робітницьких" інтересів, ну тай нагорної проповіди „будь здорова, покійна товаришко, до побачення"...

Злодійства на віденських цвинтарях.

На цвинтарях у Відні відбуваються ночами страшні злодійства. Злодії відчиняють гроби і здирають з померших всякі можливі річи, а навіть убрання. Міський уряд мусів поставити на цвинтари сильну поліційну сторону.

Рубчак жиє.

Від людий, які прибули зза Збруча, і з письма, яке наспіло з камінецьких театральних кругів, довідуємося, що подана в свойому часі вістка про смерть відомого артиста українського народнього театру тов. „Бесіда" Івана Рубчака є неправдива. Рубчак жиє і тішиться добрим здоровлем.

Підступний спосіб стягання податків.

Правительство Злучених Держав взялось підступного способу при стяганню податків від тих осіб, що їх не зложили добровільно на руки податкового уряду. Сей підступ полягає в тім, що правительство понаставляло своїх агентів по ріжних пристаннях, куди приїзджають іміґранти. По іміґрантів приходять їх кревні, котрі перед іміґраційною комісією домагаються впущення іміґранта до сеї держави. А щоби впустити чужинця на американську землю, чоловік, котрий обовязується заопікуватись долею прибувшого, мусить зложити під присягою заяву, який дохід він має тепер і мав в минувшині. Розуміється, що інтересовані мусять подати правдиву цифру свого приходу. Коли присяга покінчиться і всі формальности з іміґраційними властями полагоджені, тоді до чоловіка приступає податковий агент і питає його, чи він заплатив податок від особистого доходу. Коли заплатив, має виказатись посвідкою. Коли інтересований не має при собі посвідки, то агент піде з ним аж до дому. Колиж податку не заплачено, то агент стягає його таки зараз. В той спосіб першого дня сеї практики стягнено в нюйорській пристані 500 долярів податку.

П. Андрій Шостак з Філядельфії, Па. просить ласкаво Українців так з Злучених Держав як і з Канади які мали колинебудь яку стичність з Іваном Максимлюком і Грицьом Матовило, або знали де вони тепер перебувають зволили ласкаво можливо якнайскорше донести на понизшу адресу, за що з гори складає сердечну подяку. Оба вони походять з села Миколаєва коло Бродів, повіт Радехів. Для Гриця Мотовило маю дуже важні вісти від його родини, для Івана Максимлюка маю дуже важні вісти від його жінки і дітий.—Andrew Szostak, 329 So. 4th St., Philadelphia, Pa.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Л. Б., Пітсбур. — Вірш до поміщення не надається.

Н. К., Фалкон, Айдаго. — Вірш до друку не надається.

Д. Р., Вунсокет, Р. Ай. — До друку не надається.

І. Х., Ню Йорк. — Воно добре прочитати в гуртку товаришів, але до газети не надається.

І. Б., Честер, Па. — Лист неопечатаний може йти з Америки до Европи, але почта звичайно вимагає, щоб всі листи були опечатані; з заграниці не приходили до Австрії неоплачені листи, се лише в Австрії було вільно висилати такі листи; щодо того, що тепер за неоплачені листи з Галичини почта нічого не числить, то причина в тім, що Злучені Держави ще не заключили почтового договору з Польщею. Але не за всі листи тутешня почта не жадає оплати; деколи треба оплатити 10 центів, як се було передтим, але се вже залежить від почтового урядника, чи він пустить лист неоплачений, чи забудеться і прилїпить податкову марку.

Я. П., Денвер, Кольорадо. — Адреса звучить: „Вперед", улиця Руська ч. 3, Львів, Східня Галичина. — Адрес до київських газет ще не маємо, бо сюди не приходять.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ.

В понеділок, дня 23. лютого, о 3-тій годині пополудни відбудуться збори Укр. Тов. „Білдінг & Лон Асс'н" в церковній галі при Суссекс і Ґрін улицях, на котрі просить ся всіх інтересованих прибути. 23-24

В. Вагнер.
І. Довіцький.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР.

Найліпша театральна штука, „Доки сонце зійде, роса очі виїсть", буде відограна в неділю, 22. лютого в Українськім Народнім Домі, 217-19 Іст 6-та ул., Ню Йорк, Н. Й., тов „Русько-Український Народний Театр". Актори прикладають всіх старань, щоби вивязатись добре і щоби представлене було артистичним. Штука пічнеся грати о годині другій пополудни. Вступ: 75, 50 і 35 центів. 23